Kinnitus Väike Päike Viimsi OÜ
üldkoosoleku prt nr 2 2026 (09.06.2026)
Juhatuse esimees Grete Miilen

VÄIKE PÄIKE LASTEKLUBI VIIMSI ÕUELASTEHOIU JA VIIMSI MONTESSORI LASTEHOIU ÕPPEKAVA

Sisukord

1. Üldsätted 4
1.1 Organisatsiooni tutvustus 4
1.2 Õppekava eesmärk ja õiguslik alus 4
1.3 Väike Päike visioon, missioon ja väärtused 5
2. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid 7
3. Õpikäsitus ja pedagoogilised põhimõtted 8
3.1 Õppimise ja õpetamise põhimõtted 8
3.2 Täiendavad õppevaldkonnad 9
3.3.1 Enesejuhtimine 10
3.3.2 MATIK-õpe 10
3.3.3 Digiõpe 10
4. Õppe- ja kasvatustöö kavandamine ja korraldus 11
4.1 Õppe- ja kasvatustöö kavandamise põhimõtted 11
4.2 Päevakava ülesehituse põhimõtted 11
4.3 Õppeaasta korraldus 12
4.4 Valdkondade lõimimine 12
5. Lapse arengu toetamine 13
5.1 Lapse arengu jälgimise põhimõtted 13
5.2 Lapse arengu hindamise põhimõtted 13
5.3 Tagasiside lapsele ja perele 14
5.4 Arenguvestlused 14
6. Toe vajadusega laps 14
6.1 Toe vajaduse märkamine ja toe rakendamine 15

7. Koostöö põhimõtted 16
7.1 Koostöö perega 16
7.2 Koostöö teiste osapooltega 16
8. Õpikeskkonna kujundamise põhimõtted 18
8.1 Füüsiline õpikeskkond 18
8.2 Vaimne ja sotsiaalne õpikeskkond 18
9. Õppekava rakendamine ja uuendamine 19
10. Õppekava valdkondade kirjeldused 20
Üld- ja tulevikuoskused 20
Mina ja keskkond 20
Keel ja kõne 21
Matemaatika 21
Kunst 21
Muusika 22
Liikumine 22
Digi 22
MATIK 23
LISA 1. Lapse arengu eeldatavad tulemused vanusegrupiti
LISA 2. Montessori põhimõtete rakendamine Väike Päike Montessori üksustes

1. Üldsätted

1.1 Organisatsiooni tutvustus

Väike Päike Lasteklubi on alates 2003. aastast tegutsev alusharidusorganisatsioon, mis pakub kvaliteetset alusharidust, lapsehoiuteenust, huvitegevust ja tugiteenuseid lastele sünnist kooliminekuni. Väike Päike Lasteklubi võrgustikku kuuluvad lasteaiad ja lastehoiud, kus rakendatakse erinevaid pedagoogilisi lähenemisi ning luuakse turvaline, hooliv ja arengut toetav kasvukeskkond. Meie tegevuse keskmes on lapsest lähtuv lähenemine, nüüdisaegne õpikäsitus ning iga lapse individuaalse arengu toetamine.
Väike Päike Viimsi OÜ koosseisu kuuluvad **Viimsi Montessori Lastehoid ja Viimsi Õuelastehoid.** Kõiki üksusi ühendab eesmärk luua lapsele turvaline, hooliv ja arengut toetav õpikeskkond, kus õppimine toimub mängu, avastamise ja igapäevaste kogemuste kaudu, arvestades iga lapse individuaalseid vajadusi ja arengutempot. Viimsi Montessori Lastehoius tegutsevad 1,5–3-aastaste ja 3–6-aastaste laste rühmad ning lisaks Väike Päikese õppekavale rakendatakse Montessori pedagoogika põhimõtteid, mida kirjeldab käesoleva õppekava lisa (LISA 2). Viimsi Õuelastehoiu eripäraks on õppimise ja lapse arengu toetamine looduskeskkonnas, kus oluline osa päevast möödub õues ning vahetud kogemused toetavad lapse terviklikku arengut. Kõigis üksustes väärtustatakse koostööd peredega ning lapse heaolu, õppimise ja arengu järjepidevat toetamist.

1.2 Õppekava eesmärk ja õiguslik alus

Väike Päikese õppekava on õppimise ja lapse arengu toetamise alusdokument, mis loob ühtsed põhimõtted kvaliteetse alushariduse ja lapsehoiuteenuse kavandamiseks ning elluviimiseks kõigis Väike Päikese üksustes. Õppekava eesmärk on toetada iga lapse terviklikku arengut, õppimist ja heaolu, arvestades tema individuaalseid vajadusi, huve ja võimeid. Õppekava annab raamistiku õppimise kavandamiseks, lapse arengu toetamiseks ning koostööks lapsevanemate ja teiste osapooltega.
Käeolev õppekava on koostatud alusharidusseaduse ning alushariduse riikliku õppekava alusel. Õppekava koostamisel on lähtutud kehtivatest õigusaktidest, nüüdisaegsest õpikäsitusest ning Väike Päike Lasteklubi visioonist, missioonist ja väärtustest. Õppekava

on aluseks õppimise kavandamisel, lapse arengu toetamisel ja hindamisel ning õppekava järjepideval arendamisel kõigis Väike Päikese üksustes.
Käesolevas õppekavas kasutatakse mõistet "õpetaja" ühtse üldnimetusena kõigi pedagoogiliste töötajate kohta, kes kavandavad ja toetavad laste õppimist, sõltumata ametinimetusest või üksuse liigist.

1.3 Väike Päike visioon, missioon ja väärtused

Väike Päike missioon - ALUSHARIDUS LOOB TULEVIKU!

Meie missioon on edukas kui Väikese Päikese lapsed on:

- õpihimulised kõikjal ja igal ajal;
- ennastjuhtivad;
- hoolivad kaaslased;
- tervise- ja keskkonnateadlikud;
- sotsiaalselt aktiivsed ja julged väljakutseid vastu võtma.

Väike Päike visioon - lapsele on Väikeses Päikeses võimaldatud parim arengukeskkond ja alushariduse tähtsus ühiskonnas on võrdväärses positsioonis teiste haridusastmetega.

Väike Päike Lasteklubi väärtused:

Päikeseline kasvulava igale lapsele!

- aitame igal lapsel omas rütmis mänguliselt oma andeid ja eripärasid avastada;
- tagame lapsele turvalise keskkonna nii eduelamuste nautimiseks kui ka ebaedust õppimiseks;
- oleme perele usaldusväärne ja uuendusmeelne partner lapse arengu toetamisel;
- peame oluliseks, et kõik last ümbritsevad täiskasvanud oleksid rõõmsad, vabad ja hoolivad.

Töö lastega muudab tulevikku, päriselt!

- Väike Päike Lasteklubi kollektiiv on kokkuhoidev pere. Väärtuspõhine juhtimine ja koos tegutsemine loob ühtekuuluvustunde, tagab üksteise hoidmise ja soovi panustada;
- toetame iga töötaja vabadust uudishimulikult otsida, kuidas parimal viisil toetada väikelapse arengut;
- oleme usaldusväärsed, meie organisatsioon on läbipaistev ja kaasav ning iga töötaja võtab vastutuse enda töö eest.

Koos muudame ühiskonda!

- oleme igas suunas avatud, valmis ära kuulama, jagama oma kogemust ja koos tegutsema;
- otsime uusi teaduspõhiseid lähenemisi, et alusharidus oleks kvaliteetne ja mitmekülgne;
- räägime kaasa Eesti alusharidust kujundavate seaduste loomises;
- panustame lastega töötavate spetsialistide erialasesse arengusse.

Hoiame maailma lastele!

- suurendame laste keskkonnateadlikkust;
- vähendame Väikese Päikese tegevuses tarbimist;
- kasutame keskkonnasäästlikke tooteid;
- väärtustame taaskasutamist.

2. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Väike Päike Lasteklubi õppe- ja kasvatustegevuse eesmärk on toetada iga lapse terviklikku arengut ning kujunemist ennast juhtivaks, hoolivaks ja vastutustundlikuks inimeseks, kes on valmis looma paremat homset. Õppimine lähtub lapse individuaalsest arengust, huvidest, tugevustest ja vajadustest ning loob eeldused elukestvaks õppimiseks ja igapäevaelus toimetulekuks.

Väike Päike Lasteklubi väärtustab loomulikku õppimist, mis pakub lapsele avastamisrõõmu, eduelamusi ning võimalusi uurida, katsetada ja koostööd teha. Õppe- ja kasvatustegevus toimub turvalises, hoolivas ja arengut toetavas keskkonnas, kus iga laps tunneb end märgatud, väärtustatud ja kaasatuna. Väike Päike Lasteklubis tähendab personaalne õpiteekond õppimise kavandamist viisil, mis arvestab iga lapse arengutaset, huve, tugevusi ja vajadusi ning võimaldab tal liikuda edasi oma arengutempos.

Õppe- ja kasvatustegevuse kaudu toetatakse lapse kujunemist inimeseks, kes:

- tunneb õppimisest rõõmu ning on uudishimulik;
- usaldab ennast ja oma võimeid ning tegutseb iseseisvalt;
- märkab ja arvestab teistega ning väärtustab koostööd;
- oskab eakohaselt juhtida oma käitumist ja emotsioone;
- mõtleb loovalt, otsib lahendusi ja julgeb katsetada;
- hoolib oma tervisest, ümbritsevast keskkonnast ja kestlikust eluviisist;
- on valmis jätkama õppimist järgmises haridusastmes.

3. Õpikäsitus ja pedagoogilised põhimõtted

Väike Päike Lasteklubi õpikäsitus lähtub arusaamast, et laps õpib kõige paremini turvalises, hoolivas ja arengut toetavas keskkonnas, kus tal on võimalus tegutseda aktiivselt, mängida, uurida, katsetada ning luua seoseid oma varasemate kogemustega. Õppimine on loomulik osa lapse igapäevaelust ning toimub kõikjal – mängus, suhetes, igapäevastes tegevustes ja ümbritseva maailma avastamisel.

Väike Päike Lasteklubis käsitletakse last aktiivse õppijana, kes osaleb oma õppimise kujundamises, teeb eakohaseid valikuid, lahendab probleeme ning õpib koostöös teiste laste ja täiskasvanutega. Õppimise kavandamisel lähtutakse lapse individuaalsest arengust, huvidest, tugevustest ja vajadustest, et pakkuda talle jõukohaseid väljakutseid ning toetada tema arengut terviklikult.

Õppimine on tähenduslik, kui laps saab uusi teadmisi ja oskusi omandada läbi vahetu kogemuse, avastamise ja praktilise tegutsemise. Seetõttu väärtustab Väike Päike Lasteklubi mitmekesist õpikeskkonda, mängu, liikumist, õuesõpet ning erinevate õpikogemuste lõimimist. Olulisel kohal on ka lapse heaolu, sest turvatunne, usalduslikud suhted ja positiivsed emotsioonid loovad aluse õppimisele ning toetavad lapse arengut.

3.1 Õppimise ja õpetamise põhimõtted

Väike Päike Lasteklubi õppimise ja õpetamise põhimõtted loovad aluse igapäevase õppimise kavandamisele ning lapse arengu toetamisele. Õppimise kavandamisel ja läbiviimisel lähtutakse järgmistest põhimõtetest.

Õppimine lähtub lapsest

Õppimise kavandamisel arvestatakse iga lapse arengutaset, huve, tugevusi ja vajadusi. Lapsele luuakse võimalused liikuda edasi talle sobivas tempos ning kogeda eduelamusi ja jõukohaseid väljakutseid.

Õppimine toimub läbi mängu ja kogemuse

Mäng on lapse loomulik viis maailma tundma õppida. Uued teadmised ja oskused kujunevad mängides, uurides, katsetades, liikudes ning igapäevastes olukordades

tegutsedes. Laps õpib kõige tulemuslikumalt siis, kui õppimine on tema jaoks tähenduslik ja seotud päriseluga.

Laps on aktiivne õppija

Laps osaleb aktiivselt õpitee kujundamises. Teda julgustatakse küsima, uurima, katsetama, tegema valikuid, avaldama oma mõtteid ning leidma probleemidele lahendusi. Lapsel on võimalus oma tegevust kavandada, hinnata ja selle üle arutleda.

Õppimine on terviklik ja lõimitud

Õppimine toimub tervikliku protsessina, kus erinevad teadmised, oskused ja kogemused on omavahel seotud. Lapse arengut toetatakse läbi igapäevaste tegevuste, projektide, mängu ja ümbritseva keskkonna avastamise.

Õppimine toetab iseseisvust ja koostööoskusi

Lapsele antakse võimalus teha eakohaseid valikuid, võtta vastutust oma tegevuse eest ning harjutada iseseisvust. Samal ajal väärtustatakse koostööd, üksteisega arvestamist ning ühiste eesmärkide saavutamist.

Õppimist toetab turvaline ja hooliv keskkond

Õppimine toimub keskkonnas, kus laps tunneb end turvaliselt, väärtustatuna ja hoituna. Positiivsed suhted, usaldus ning lugupidav suhtumine loovad aluse lapse heaolule, õppimisele ja arengule.

Täiskasvanu toetab ja suunab õppimist

Täiskasvanu roll on märgata lapse arengut, luua õppimist toetav keskkond ning suunata ja innustada last avastama, uurima ja õppima. Täiskasvanu toetab lapse iseseisvust, pakub vajadusel juhendamist ning loob usaldusliku ja hooliva suhte, milles laps tunneb end turvaliselt ning julgeb katsetada, eksida ja õppida.

3.2 Täiendavad õppevaldkonnad

Lisaks alushariduse riiklikus õppekavas sätestatud valdkondadele pöörab Väike Päike Lasteklubi õppimise kavandamisel teadlikult tähelepanu kolmele valdkonnale: **enesejuhtimisele, MATIK-õppele ja digipädevuse kujundamisele**. Need lõimuvad igapäevasesse õppimisse ning toetavad lapse personaalset õpiteekonda, uudishimu, loovust ja valmisolekut tulla toime kiiresti muutuvas maailmas.

3.3.1 Enesejuhtimine

Väike Päike Lasteklubis peetakse enesejuhtimisoskuste kujunemist üheks lapse tervikliku arengu oluliseks aluseks. Õppimise käigus toetatakse lapse võimet märgata ja väljendada oma tundeid, seada eesmärke, teha valikuid, võtta vastutust, lahendada probleeme ning kujundada positiivseid suhteid teistega. Enesejuhtimisoskusi arengut toetatakse igapäevaste tegevuste, mängu, koostöö, refleksiooni ja teadlikult kavandatud õppimiskogemuste kaudu. Õpetaja toetab last tema iseseisvuse, enesekindluse ja õppimisrõõmu kujunemisel.

3.3.2 MATIK-õpe

MATIK-õpe toetab lapse loomulikku uudishimu ning suunab teda uurima, avastama, katsetama ja looma. Õppimisel lõimitakse loodusteadused, tehnoloogia, inseneeria, kunst ja matemaatika tähenduslikeks tervikuteks, mis lähtuvad lapse kogemustest ja huvidest. MATIK-õpe arendab loovat mõtlemist, probleemilahendusoskust, koostööoskusi ning oskust märgata seoseid ümbritsevas maailmas. Õppimine toimub praktilise tegutsemise, uurimise ja katsetamise kaudu nii sise- kui ka õuekeskkonnas.

3.3.3 Digiõpe

Digipädevuse kujundamisel lähtutakse eesmärgist toetada lapse teadlikku, loovat ja eakohast digivahendite kasutamist. Digilahendusi kasutatakse õppimise rikastamiseks ning need täiendavad vahetuid kogemusi, mängu, liikumist ja koostööd. Laps õpib digivahendeid kasutama eesmärgipäraselt, turvaliselt ja vastutustundlikult. Digipädevuse kujundamine toetab lapse loovust, kriitilist mõtlemist, probleemilahendusoskusi, koostööd ja valmisolekut õppida kaasaegses ühiskonnas.

4. Õppe- ja kasvatustöö kavandamine ja korraldus

Õppimise kavandamise ja korraldamise eesmärk on luua igale lapsele mitmekesine, tähenduslik ja arengut toetav õpikogemus. Õppimine on eesmärgistatud, paindlik ning lähtub Väike Päike Lasteklubi õpikäsitusest, õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidest ning lapse personaalsest õpiteekonnast.

4.1 Õppe- ja kasvatustöö kavandamise põhimõtted

Väike Päike Lasteklubis kavandatakse õppimist eesmärgistatult ja paindlikult, lähtudes iga lapse personaalsest õpiteekonnast. Õppimise kavandamisel arvestatakse lapse huvide, tugevuste, arenguvajaduste ja arengutempoga, et pakkuda talle jõukohaseid väljakutseid ning toetada tema terviklikku arengut.

Personaalne õpiteekond tähendab, et iga laps liigub õppimises edasi talle sobivas tempos. Õpetaja märkab lapse arengut, kavandab õppimist tema individuaalseid vajadusi arvestades ning loob võimalusi uute teadmiste ja oskuste omandamiseks mängu ja igapäevaste kogemuste kaudu.

Õppimist kavandatakse paindlikult ning lähtudes laste huvidest, arenguvajadustest ja õppimise eesmärkidest. Õppimise kavandamisel kasutatakse erinevaid lähenemisviise, sealhulgas projektipõhist õpet, teemakäsitlusi, mängulist õpet, õuesõpet ning teisi lapse arengut toetavaid meetodeid. Meetodi valikul lähtutakse sellest, milline lähenemine toetab kõige paremini laste õppimist, heaolu ja seatud eesmärkide saavutamist.

Õppimine toimub kogu päeva jooksul ning ei piirdu üksnes kavandatud tegevustega. Lapse arengut toetavad mäng, igapäevased toimingud, suhtlemine, õues viibimine, projektid ning spontaanselt tekkivad õppimisolukorrad. Õpetaja kasutab neid võimalusi teadlikult, et rikastada lapse õpikogemusi ning toetada tema personaalset õpiteekonda.

4.2 Päevakava ülesehituse põhimõtted

Päevakava toetab lapse heaolu ja terviklikku arengut ning loob tasakaalu aktiivsete tegevuste, puhkeaja, mängu, liikumise, õues viibimise ja igapäevatoimingute vahel. Päeva ülesehitus on paindlik ning võimaldab arvestada laste vanuse, arenguvajaduste,

huvide ja rühma eripäraga. Päevakava koostamisel püütakse vältida ajalist survet, et lapsel oleks võimalus mängida ja tegevustesse süveneda.
Päeva jooksul on lapsel piisavalt aega nii iseseisvaks kui ka ühistegevusteks, vabaks mänguks, liikumiseks ja puhkamiseks. Igapäevased tegevused, nagu söömine, riietumine ja hügieenitoimingud, on loomulik osa õppimisest ning toetavad iseseisvuse, enesekohaste ja sotsiaalsete oskuste kujunemist.

4.3 Õppeaasta korraldus

Õppimine toimub kogu õppeaasta vältel ning lähtub aastaringist, laste huvidest ja arenguvajadustest. Suveperioodil keskendutakse pigem omandatud teadmiste kordamisele. Õppeaasta kavandamisel luuakse võimalused mitmekesisteks õpikogemusteks nii sise- kui ka õpikeskkonnas väljaspool rühmaruumi.
Õppimise kavandamisel säilitatakse paindlikkus, et reageerida laste algatustele, küsimustele ja huvidele. Vajadusel kohandatakse tegevusi ja õpieesmärke vastavalt laste arengule ning rühma vajadustele.

4.4 Valdkondade lõimimine

Väike Päike Lasteklubis käsitletakse õppimist tervikliku protsessina, kus teadmised, oskused ja kogemused on omavahel seotud. Õppimise kavandamisel lõimitakse erinevaid teadmiste ja oskuste valdkondi ning seostatakse need lapse igapäevaelu ja vahetute kogemustega. Lõimitud õppimine aitab lapsel luua seoseid erinevate nähtuste vahel ning mõista ümbritsevat maailma tervikuna.

5. Lapse arengu toetamine

5.1 Lapse arengu jälgimise põhimõtted

Lapse arengu jälgimise eesmärk on märgata ja toetada iga lapse arengut, õppimist ja heaolu ning kavandada tema vajadustele vastavat õppimist. Arengu jälgimine on järjepidev protsess, mis aitab õpetajal mõista lapse arengut terviklikult ning toetada tema personaalset õpiteekonda.

Lapse arengut jälgitakse igapäevaste tegevuste, mängu, suhtlemise, vaatluste ning erinevate õppimisolukordade kaudu. Tähelepanu pööratakse lapse tugevustele, huvidele, arenguvajadustele ja edusammudele, et pakkuda talle sobivaid väljakutseid ning toetada tema arengut järjepidevalt.

Arengu jälgimine on osa igapäevasest pedagoogilisest tööst ning selle käigus kogutud teavet kasutatakse õppimise kavandamisel, lapse toetamisel ja koostöös perega. Vajadusel märgatakse õigeaegselt lapse täiendava toe vajadust ning kavandatakse sobivad toetavad tegevused.

5.2 Lapse arengu hindamise põhimõtted

Lapse arengu hindamise eesmärk on toetada lapse õppimist ning saada terviklik ülevaade tema arengust. Hindamine on järjepidev, arengut toetav ja lapse tugevusi väärtustav protsess. Hindamisel keskendutakse lapse individuaalsele arengule ning tema edusammudele, võrreldes last eelkõige tema varasema arenguga, mitte teiste lastega. Hindamise käigus märgatakse lapse tugevusi, saavutusi ja arenguvajadusi ning kavandatakse nende põhjal järgmised õppimise eesmärgid ja toetavad tegevused. 1kord õppeaastas koostatakse lapsele kirjalik arengukirjeldus, mida lapsevanemale arenguvestlusel tutvustatakse.

5.3 Tagasiside lapsele ja perele

Tagasiside eesmärk on toetada lapse arengut, õppimisrõõmu ja enesekindlust. Tagasiside on järjepidev, toetav ja edasiviiv ning lähtub lapse individuaalsest arengust ja saavutustest. Lapsele antakse eakohast tagasisidet, mis aitab tal märgata oma tugevusi, mõista oma edusamme ning julgustab seadma uusi eesmärke. Tagasiside toetab lapse positiivset minapilti, iseseisvust ja motivatsiooni õppida. Lapsevanematega jagatakse regulaarselt infot lapse heaolu, õppimise ja arengu kohta. Avatud ja usalduslik infovahetus toetab ühist arusaama lapse vajadustest ning aitab kujundada järjepidevat koostööd lapse arengu toetamisel.

5.4 Arenguvestlused

Arenguvestlus on õpetaja ja lapsevanema vaheline usalduslik koostöövestlus, mille eesmärk on ühiselt toetada lapse arengut ja heaolu. Arenguvestluse käigus arutatakse lapse tugevusi, arengut, huvisid, õppimiskogemusi ja vajadusi ning lepitakse kokku ühistes eesmärkides ja võimalikes toetavates tegevustes. Vajadusel kaasatakse vestlusesse teisi lapse arengut toetavaid spetsialiste. Arenguvestlused toimuvad regulaarselt 1 kord õppeaastas, vajadusel sagedamini.

6. Toe vajadusega laps

Väike Päike Lasteklubis toetatakse iga lapse arengut, õppimist ja heaolu, lähtudes tema individuaalsetest vajadustest, tugevustest ja arengupotentsiaalist. Õppimise kavandamisel ja igapäevases tegevuses arvestatakse, et lapsed arenevad erinevas tempos ning võivad oma arenguteel vajada erineval määral tuge. Lapse toetamise eesmärk on luua tingimused, mis võimaldavad igal lapsel osaleda õppimises ja igapäevaelus aktiivselt, kogeda eduelamusi ning saavutada oma arengupotentsiaal. Lapse toetamisel lähtutakse kaasava hariduse põhimõtetest ning toetatakse lapse osalemist tema arengule sobival viisil. Lapse toetamine on loomulik osa igapäevasest

pedagoogilisest tegevusest ning selle aluseks on lapse arengu järjepidev jälgimine, tema vajaduste märkamine ja õppimise eesmärgipärane kavandamine.

6.1 Toe vajaduse märkamine ja toe rakendamine

Õpetaja jälgib lapse arengut järjepidevalt ning märkab võimalikult varakult lapse toe vajadust. Toe vajaduse ilmnemisel analüüsitakse lapse arengut terviklikult ning kavandatakse lapse vajadustest lähtuvad toetavad tegevused.

Esmalt rakendatakse lapse arengut toetavaid meetmeid igapäevases õppimises. Vajadusel kohandatakse õpikeskkonda, õppimise korraldust, tegevusi, õppesisu või õpetamismeetodeid, et toetada lapse osalemist, õppimist ja arengut.

Kui lapse areng seda eeldab, rakendatakse täiendavaid tugimeetmeid kooskõlas kehtivate õigusaktidega. Rakendatud toe mõju hinnatakse regulaarselt ning toetavaid tegevusi kohandatakse vastavalt lapse arengule ja muutuvatele vajadustele.

7. Koostöö põhimõtted

Väike Päike Lasteklubis peetakse koostööd erinevate osapooltega lapse arengu, õppimise ja heaolu toetamise oluliseks eelduseks. Koostöö eesmärk on luua lapsele järjepidev, turvaline ja arengut toetav õpi- ja kasvukeskkond, kus kõik lapse arengut toetavad osapooled tegutsevad ühiste eesmärkide nimel. Koostöö põhineb vastastikusel usaldusel, avatud suhtlemisel, lugupidamisel ja partnerlusel. Lapse parimad huvid on koostöö kavandamisel ja elluviimisel alati esikohal.

7.1 Koostöö perega

Pere on lapse kõige olulisem kasvukeskkond ning õpetaja oluline koostööpartner lapse arengu toetamisel. Väike Päike Lasteklubi väärtustab avatud, usalduslikku ja järjepidevat koostööd perega ning kaasab peret lapse õppimise, arengu ja heaolu toetamise protsessi. Koostöös lähtutakse vastastikusest lugupidamisest ning austatakse iga pere eripära, väärtusi, kultuurilist ja religioosset tausta, keelt ning maailmavaadet, arvestades lapse heaolu. Koostöö toimub igapäevase suhtlemise, individuaalsete vestluste, arenguvestluste, ühiste ürituste, infokoosolekute ning teiste koostöövormide kaudu. Perele jagatakse regulaarselt teavet lapse heaolu, õppimise ja arengu kohta ning peret julgustatakse jagama tähelepanekuid, ootusi ja ettepanekuid. Õpetaja ja pere tegutsevad partneritena, väärtustades teineteise teadmisi ja kogemusi ning toetades ühiselt lapse arengut nii kodus kui ka alusharidusasutuses.

7.2 Koostöö teiste osapooltega

Lapse tervikliku arengu toetamiseks teeb Väike Päike Lasteklubi koostööd erinevate partneritega. Vajadusel kaasatakse lapse toetamisse tugispetsialiste ning tehakse koostööd kohaliku omavalitsuse, koolide, tervishoiutöötajate ja teiste lapse arengut toetavate spetsialistidega. Õppimise rikastamiseks ning lapse mitmekülgse arengu toetamiseks tehakse koostööd ka kogukonna, kultuuri-, spordi- ja haridusasutuste ning teiste organisatsioonidega. Koostööpartnerid aitavad luua lastele mitmekesiseid õpikogemusi ning toetavad õppekava eesmärkide elluviimist. Koostööpartnerite

kaasamisel lähtutakse lapse heaolust, õppekava eesmärkidest ning Väike Päike Lasteklubi väärtustest.

8. Õpikeskkonna kujundamise põhimõtted

Väike Päike Lasteklubis kujundatakse õpikeskkond selliselt, et see toetab lapse terviklikku arengut, heaolu, õppimisrõõmu ja iseseisvust. Õpikeskkond on turvaline, mitmekesine, paindlik ning innustab last mängima, uurima, katsetama, liikuma ja looma. Õpikeskkonna kujundamisel lähtutakse lapse arenguvajadustest, huvidest ning õppimise eesmärkidest. Keskkond toetab lapse personaalset õpiteekonda, võimaldab teha valikuid ning pakub eakohaseid väljakutseid. Õpetaja kujundab õpikeskkonda teadlikult ning arendab seda pidevalt vastavalt laste vajadustele ja õppimise eesmärkidele. Õpikeskkonna kujundamisel arvestatakse ka üksuse eripära ning rakendatava pedagoogilise lähenemise põhimõtteid.

8.1 Füüsiline õpikeskkond

Füüsiline õpikeskkond on turvaline, tervist toetav, esteetiline ja õppimist soodustav. Ruumid, sisustus, vahendid ja materjalid on lastele eakohased, kättesaadavad ning toetavad iseseisvat tegutsemist, koostööd ja mängu. Õppimine toimub nii sise- kui ka õuekeskkonnas ning vajadusel ka väljaspool alusharidusasutust. Õues viibimine ja vahetu kokkupuude looduse ning ümbritseva keskkonnaga on igapäevase õppimise loomulik osa.

8.2 Vaimne ja sotsiaalne õpikeskkond

Väike Päike Lasteklubi õpikeskkond põhineb hoolivatel ja usalduslikel suhetel. Iga laps tunneb end märgatuna, väärtustatuna ja turvaliselt. Laste omavahelistes ning laste ja täiskasvanute vahelistes suhetes väärtustatakse lugupidamist, koostööd, sallivust ja üksteisega arvestamist. Õpetaja toetab positiivsete suhete kujunemist, aitab lahendada konflikte ning loob keskkonna, kus laps julgeb avaldada oma mõtteid, väljendada tundeid, teha valikuid ja õppida oma kogemustest.

9. Õppekava rakendamine ja uuendamine

Väike Päike Lasteklubi õppekava on organisatsiooni õppimise ja arengu alusdokument, mille rakendamine toetab ühtset kvaliteetset õpikäsitust ning lapse arengut toetavat õppimist kõikides üksustes. Õppekava rakendamine on kogu meeskonna ühine vastutus. Õppekava elluviimises osalevad kõik pedagoogilised töötajad ja juhtkond, panustades ühiselt lapse arengut toetava, turvalise ja kvaliteetse õpi- ja kasvukeskkonna loomisesse. Õppekava rakendamist analüüsitakse ja hinnatakse regulaarselt. Õppekava arendamisel lähtutakse õigusaktidest, organisatsiooni arengusuundadest, õpetajate eneseanalüüsist, sisehindamise tulemustest, laste ja perede tagasisidest ning vajadusel koostööpartnerite ettepanekutest. Õppekava vaadatakse regulaarselt üle ning seda täiendatakse ja ajakohastatakse vastavalt muutunud vajadustele. Õppekava muudatused kinnitab pidaja.

10. Õppekava valdkondade kirjeldused

Väike Päike õppekava toetab lapse terviklikku arengut, ühendades üld- ja tulevikuoskuste ning valdkondlike oskuste kujundamise ühtseks õppe- ja kasvatusprotsessiks. Uued oskused kujunevad läbi mängu, igapäevaste tegevuste ja tähenduslike õppimiskogemuste kaudu ning toetavad üksteist. Üld- ja tulevikuoskuste valdkond hõlmab mänguoskusi, sotsiaalseid oskusi, enesejuhtimisoskusi ja tulevikuoskusi. Valdkondlike oskuste alla kuuluvad mina ja keskkond, keel ja kõne, matemaatika, kunst, muusika, liikumine, digi ning MATIK.

Üld- ja tulevikuoskused

Üld- ja tulevikuoskused on aluseks lapse terviklikule arengule ning toetavad tema kujunemist ennast juhtivaks, kohanemisvõimeliseks, vastutustundlikuks ja õppimisest rõõmu tundvaks inimeseks. Üld- ja tulevikuoskused kujunevad kogu õppimise vältel ning lõimuvad kõigi õppevaldkondade ja igapäevaste tegevustega. Üld- ja tulevikuoskuste kujunemist toetatakse mängu, koostöö, igapäevaelu olukordade ning tähenduslike õppimiskogemuste kaudu. Valdkond hõlmab mänguoskusi, sotsiaalseid oskusi, enesejuhtimisoskusi ja tulevikuoskusi.

Mina ja keskkond

Valdkonna eesmärk on toetada lapse arusaama iseendast, teistest inimestest ning teda ümbritsevast loodus-, sotsiaal- ja tehiskeskkonnast. Õppimine toimub eelkõige vahetu kogemise, uurimise, mängu ja igapäevaste tegevuste kaudu. Valdkond toetab lapse uudishimu, küsimuste esitamist, seoste märkamist ning probleemide lahendamist. Samuti kujundatakse teadmisi ja väärtushoiakuid, mis on seotud keskkonnahoiu, kestliku arengu, tervislike eluviiside, rahatarkuse ning kultuurilise mitmekesisuse väärtustamisega.

Keel ja kõne

Valdkonna eesmärk on toetada lapse suhtlemisoskuse, kõne ja keele arengut ning kujundada alus lugemis- ja kirjutamisoskusele. Laps õpib väljendama oma mõtteid, tundeid ja ideid, kuulama teisi ning osalema vestlustes ja ühistes tegevustes. Keele arengut toetatakse mängu, lugemise, jutustamise, laulmise, igapäevaste vestluste ning lõimitud õppimise kaudu. Valdkond hõlmab suhtlemist, sõnavara, grammatikat, häälduamist, lugemis- ja kirjutamise eeloskusi ning eesti keele omandamist teise keelena.

Matemaatika

Valdkonna eesmärk on kujundada lapse matemaatilist mõtlemist ning toetada matemaatiliste teadmiste ja oskuste kasutamist igapäevaelus. Laps avastab matemaatilisi seoseid mängu, uurimise, katsetamise ja praktiliste tegevuste kaudu. Valdkonnas kujuneb arusaam arvudest, hulkadest, loendamisest, mõõtmisest, geomeetrilistest kujunditest ning ajas ja ruumis orienteerumisest. Matemaatilised kogemused toetavad ka lapse loogilist mõtlemist, probleemilahendusoskust ja tähelepanu.

Kunst

Valdkonna eesmärk on toetada lapse loovust, kujutlusvõimet ja eneseväljendust ning pakkuda võimalusi ideede loomiseks ja teostamiseks erinevate kunstiliste väljendusvahendite kaudu. Laps tutvub erinevate materjalide, töövahendite ja tehnikatega ning õpib neid kasutama loovalt ja eesmärgipäraselt. Kunstitegevused toetavad peenmotoorika, käe ja silma koostöö, esteetilise tunnetuse ning loova mõtlemise kujunemist.

Muusika

Valdkonna eesmärk on toetada lapse muusikalist arengut ning pakkuda võimalusi kogeda ja luua muusikat. Laps õpib laulma, kuulama, liikuma muusika saatel ning katsetama erinevaid pille ja helisid. Muusikalised tegevused toetavad rütmitunnet, kuulamisoskust, loovust, eneseväljendust, kehatunnetust ja koostööoskusi. Muusika pakub lapsele rõõmu ning rikastab tema igapäevaseid õppimiskogemusi.

Liikumine

Valdkonna eesmärk on toetada lapse füüsilist arengut, liikumisoskusi ja tervislike eluviiside kujunemist. Laps omandab põhiliikumisoskusi aktiivse liikumise, mängu ning mitmekesiste liikumiskogemuste kaudu. Liikumine toetab koordinatsiooni, tasakaalu, vastupidavust, kehatunnetust ja eneseväljendust. Õppimine toimub nii sise- kui õuekeskkonnas ning liikumine on loomulik osa lapse igapäevaelust.

Digi

Valdkonna eesmärk on kujundada lapses teadlikku, loovat ja vastutustundlikku suhtumist digitehnoloogiasse ning toetada tema oskust kasutada digivahendeid õppimise, uurimise, loomise ja koostöö toetamiseks. Väike Päike Lasteklubis kasutatakse digivahendeid eesmärgipäraselt ning need on loomulik osa õppimisest. Digivahend ei ole omaette õppimise eesmärk, vaid vahend, mis rikastab õppimiskogemusi ning toetab erinevate õpieesmärkide saavutamist. Õppimisel kasutatakse muu hulgas haridusroboteid, programmeeritavaid vahendeid ja teisi eakohaseid digilahendusi, mis arendavad loovust, koostööoskust, probleemilahendust ja loogilist mõtlemist. Digipädevuse kujundamisel pööratakse tähelepanu ka digiturvalisusele, eesmärgipärasele tehnoloogia kasutamisele ning eakohase arusaama kujunemisele tehisintellektist kui ühest tänapäeva tehnoloogiast. Laps saab esmased kogemused, mis toetavad kriitilise mõtlemise kujunemist ning aitavad mõista, et tehnoloogiat kasutatakse teadlikult ja vastutustundlikult.

MATIK

Valdkonna eesmärk on toetada lapse uudishimu, loovat mõtlemist ja probleemilahendusoskust, lõimides loodusteaduste, tehnoloogia, inseneeria, kunsti ja matemaatika teadmisi ning oskusi terviklikeks õppimiskogemusteks. MATIK-õpe põhineb uurimisel, avastamisel, katsetamisel ja praktilisel tegutsemisel. Laps õpib küsimusi esitama, ennustama, vaatlema, analüüsima, katsetama ning oma järeldusi sõnastama. Turvaline võimalus eksida, proovida uuesti ja leida erinevaid lahendusi toetab lapse enesekindlust, loovust ja õppimisrõõmu

Lisa 5. Lapse arengu eeldatavad tulemused valdkonniti

Valdkond ÜLD- JA TULEVIKUOSKUSED

ÜLD- JA TULEVIKUOSKUSED					
Mänguoskused					
1-2 a	**2-3 a**	**3-4 a**	**4-5 a**	**5-6 a**	**6-7 a**
Laps kasutab mängimiseks erinevaid vahendeid	Laps kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid	Laps kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid	Laps kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid	Laps kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid	Laps kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid
Laps jäljendab ettenäidatud mängu	Laps jäljendab ja kordab mängudes varasemalt kogetut	Laps jäljendab ja kordab mängudes varasemalt kogetut	Laps rakendab mängudes oma kogemusi, teadmisi ja oskusi	Laps rakendab mängudes oma kogemusi, teadmisi ja oskusi	Laps rakendab mängudes oma kogemusi, teadmisi ja oskusi
Laps leiab endale tegevuse	Laps kasutab mängudes fantaasiat	Laps kasutab mängudes fantaasiat	Laps kasutab mängudes fantaasiat	Laps kasutab mängudes fantaasiat	Laps kasutab mängudes fantaasiat
	Laps kutsub kaaslasi oma mänguga liituma ja ühineb teiste algatatud mänguga	Laps kutsub kaaslasi oma mänguga liituma ja ühineb teiste algatatud mänguga	Laps algatab mänge ja arendab nende sisu	Laps algatab mänge ja arendab nende sisu	Laps algatab mänge ja arendab nende sisu

	Laps suudab mängudes järgida lihtsamaid kokkuleppeid	Laps suudab mängudes järgida lihtsamaid kokkuleppeid	Laps järgib mängudes kokkuleppeid ja reegleid	Laps järgib kokkuleppeid ja reegleid mängudes	Laps järgib mängureegleid
	Laps suhtub heatahtlikult kaaslaste mängu	Laps suhtub heatahtlikult kaaslaste mängu	Laps suhtub kaaslaste mängu heatahtlikult	Laps suhtub heatahtlikult kaaslaste mängu	Laps suhtub heatahtlikult kaaslaste mängu
			Laps võtab mängudes erinevaid rolle	Laps võtab mängudes erinevaid rolle	Laps võtab mängudes erinevaid rolle
			Laps suudab mängu käigus lahendada lihtsamaid probleeme	Laps suudab mängu käigus lahendada lihtsamaid probleeme	Laps suudab mängu käigus probleeme lahendada ning jõuda kaaslastega kokkuleppele
				Laps oskab talle tuttavate mängude reegleid kaaslastele selgitada	Laps oskab talle tuttavate mängude reegleid kaaslastele selgitada

Sotsiaalsed oskused

1-2 a	2-3 a	3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
		Laps teeb täiskasvanu juhendamisel kaaslastega koostööd	Laps teeb täiskasvanu juhendamisel kaaslastega koostööd	Laps teeb kaaslastega koostööd	Laps teeb kaaslastega eesmärgipärast koostööd

Laps osaleb täiskasvanuga ühistegevustes	Laps osaleb täiskasvanuga ühistegevustes	Laps osaleb grupitöös ja täidab talle antud ülesandeid	Laps osaleb grupitöös ja täidab talle antud ülesandeid	Laps osaleb grupitöös ja panustab vastavalt enda võimetele	Laps osaleb grupitöös ja panustab vastavalt enda võimetele
Laps saab aru lihtsamatest kokkulepetest	Laps saab aru lihtsamatest kokkulepetest	Laps mõistab ja järgib lihtsamaid kokkuleppeid	Laps mõistab ja järgib kokkuleppeid	Laps sõlmib kaaslastega kokkuleppeid, mõistab ja järgib neid	Laps sõlmib kaaslastega kokkuleppeid, mõistab ja järgib neid ning jälgib, et ka teised järgiksid reegleid
Laps loob täiskasvanuga kontakti	Laps algatab teiste laste ja täiskasvanutega suhtlust	Laps algatab teiste laste ja täiskasvanutega suhtlust	Laps oskab ja tahab algatada vestlust	Laps oskab ja tahab algatada vestlust	Laps tahab ja julgeb teistega suhelda
Laps oskab väljendada oma vajadusi ja soove	Laps on huvitatud mängukaaslastest ja püüab nendega arvestada	Laps on huvitatud mängukaaslastest ja püüab nendega arvestada	Laps hoolib teistest inimestest	Laps osutab kaaslastele abi ja küsib seda ka ise	Laps osutab kaaslastele abi ja küsib seda ka ise
	Laps loob sõprussuhteid lastega, kellega on tihti koos	Laps loob sõprussuhteid lastega, kellega on tihti koos	Laps loob sõprussuhteid	Laps loob sõprussuhteid	Laps loob sõprussuhteid
	Laps jagab mõnikord asju ka teistega	Laps jagab enda asju teistega	Laps jagab enda asju teistega	Laps oskab väljendada oma vajadusi ja soove	Laps oskab väljendada oma vajadusi ja soove
	Laps oskab väljendada oma vajadusi ja soove	Laps oskab väljendada oma vajadusi ja soove	Laps oskab väljendada oma vajadusi ja soove	Laps mõistab, et inimesed võivad olla erinevad	Laps mõistab, et inimesed võivad olla erinevad ja püüab arvestada nende iseärasustega

	Laps oskab ennast ja teisi väliste tunnuste kaudu kirjeldada	Laps märkab, et inimesed on erinevad	Laps märkab, et inimesed on erinevad	Laps suhtub kaaslastesse võrdselt olenemate nende iseärasustest	Laps suhtub kaaslastesse võrdselt olenemata nende iseärasustest
		Laps märkab, et inimestel on erinevad arvamused	Laps püüab arvestada kaaslaste arvamusega	Laps arvestab kaaslaste arvamusega, säilitades enda kriitilise mõtlemise	Laps arvestab kaaslaste arvamusega, säilitades enda kriitilise mõtlemise
		Laps järgib üldtunnustatud käitumisnorme	Laps järgib üldtunnustatud käitumisnorme	Laps järgib üldtunnustatud käitumisnorme	Laps järgib üldtunnustatud käitumisnorme
		Laps teeb täiskasvanu abiga vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel	Laps teeb täiskasvanu abiga vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel	Laps teeb vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel	Laps valib sobiva käitumisviisi vastavalt olukorrale ja mõistab enda käitumise tagajärgi
			Laps suudab uudsetes olukordades täiskasvanu abil toime tulla	Laps suudab uudsetes olukordades täiskasvanu abil toime tulla	Laps suudab uudsetes olukordades toime tulla järgides vajadusel täiskasvanu juhendamist
				Laps usaldab oma sõpru ja teda ümbritsevaid tuttavaidinimesi	Laps usaldab oma sõpru ja teda ümbritsevaid tuttavaid inimesi

					Laps osaleb otsustusprotsessides

Enesejuhtimine

1-2 a	2-3 a	3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
Laps oskab imiteerida lihtsamalt mõistetavaid emotsioone, kui talle neid ette näidatakse (rõõm, kurbus, viha)	Laps tunneb pildilt lihtsamaid emotsioone (rõõm, kurbus, viha)	Laps tunneb pildilt ära põhiemotsioone (rõõm, kurbus, viha, vastikus, üllatus, hirm)	Laps väljendab enda emotsioone verbaalselt	Laps väljendab enda emotsioone verbaalselt	Laps suudab enda emotsioone kirjeldada
Laps reageerib palvele lõpetada mingi tegevus	Laps näitab pildilt enda emotsiooni	Laps oskab nimetada enda emotsioone (põhiemotsioonid)	Laps kasutab suhtlemisel põhiemotsioonidega seotud sõnu	Laps teab emotsioonidega seotud sõnu (põhiemotsioonid + kadedus, häbi, uhkus, ärritus jne)	Laps kasutab suhtlemisel emotsioonidega seotud sõnu
Laps suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda	Laps tunneb lihtsamaid emotsioonidega seotud sõnu (ma olen kurb, ma olen rõõmus, ma kardan)	Laps teab põhiemotsioonidega seotud sõnu (rõõm, kurbus, viha, vastikus, üllatus, hirm)	Laps saab aru teiste inimeste emotsioonidest	Laps mõistab teiste inimeste emotsioone ja näitab üles empaatiat	Laps mõistab teiste inimeste tundeid ja arvestab nendega oma käitumises ja vestlustes

Laps suudab järgida lihtsat juhist	Laps suudab rahuneda täiskasvanu abiga negatiivse emotsiooni tekkides (ta on vihane, tal on hirm, on pettunud)	Laps märkab teiste inimeste emotsioone	Laps oskab imiteerida emotsioonide miimikat	Laps loob seoseid emotsioonide ja situatsioonide vahel (millises olukorras missugune tunne tekib)	Laps toetub tegutsedes oma tegevusele antavale tagasisidele ja eakaaslaste hinnangutele
Laps on suuteline eakohaseks tahtepingutuseks (laps jätkab soki jalga panemise proovimist ka peale ebaõnnestunud katset)	Laps teeb kaasa meelerahu harjutusi	Laps oskab imiteerida põhiemotsioonide miimikat	Laps lahendab täiskasvanu abiga konflikte ja arusaamatusi	Laps lahendab konflikte ja arusaamatusi kaasates vajadusel täiskasvanut	Laps oskab lahendada konflikte ja arusaamatusi suhtlemise abil
Laps tunneb ära tuttavaid objekte: riideesemed, mänguasjad, raamatud jms	Laps reageerib palvele lõpetada mingi tegevus	Laps suudab täiskasvanu abiga negatiivse emotsiooni tekkides rahuneda (ta on vihane, tal on hirm, ta on pettunud)	Laps sõlmib täiskasvanu abiga kaaslastega kokkuleppeid	Laps sõlmib kaaslastega kokkuleppeid kaasates vajadusel täiskasvanut	Laps sõlmib kaaslastega kokkuleppeid

Laps kasutab omandatud teadmisi, seoseid ja tegevusi samas situatsioonis ning kontekstis (näiteks, oskab vastata küsimusele hommikuringis kuid samale küsimusele lihtsas vestluses veel mitte; või lasteaias peseb iga kord enne söömist käsi aga kodus ei pese)	Laps oskab oodata oma järjekorda	Laps teeb kaasa meelerahu harjutusi	Laps kasutab täiskasvanu abiga mõnda strateegiat negatiivsete tunnetega toimetulekuks (tähelepanu mujale suunamine, joonistamine, hingamisharjutused jms)	Laps omab mõningaid tugevate emotsioonidega toimetuleku strateegiaid ja kasutab neid meeldetuletamisel	Laps omab mitut tugevate emotsioonide reguleerimise strateegiat ning kasutab neid iseseisvalt
Laps omandab uusi teadmisi aktiivse ning käelise tegevuse kaudu (näiteks, jätab laps paremini meelde luuletuse kui liigutused on juures)	Laps suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda	Laps reageerib palvele lõpetada mingi tegevus	Laps teeb kaasa meelerahu harjutusi	Laps usub endasse	Laps on enesekindel
Laps omandab uusi teadmisi korduva tegevuse kaudu (näiteks, jätab laps paremini meelde need tegevused,	Laps suudab järgida 1-2osalist juhist	Laps oskab oodata oma järjekorda	Laps ootab kuni õpetaja lubab tegevust alustada	Laps teeb kaasa meelerahu harjutusi	Laps teeb kaasa meelerahu harjutusi

mida tehakse korduvalt)					
Laps omandab uusi teadmisi eeskujude järgi (näiteks, kui õpetaja ütleb iga hommik ”tere” hakkab laps ka “tere” ütlema)	Laps on suuteline eakohaseks tahtepingutuseks (laps jätkab soki jalga panemise proovimist ka peale ebaõnnestunud katset)	Laps järgib kokkuleppeid	Laps oskab oodata oma järjekorda	Laps oskab täiskasvanu abiga seista vastu kiusatustele	Laps oskab vastu seista kiusatustele
Laps oskab detailidest lihtsa terviku kokku panna	Laps suudab meelde jätta lihtsamaid laule ja luuletusi	Laps suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda	Laps järgib kokkuleppeid	Laps oskab oodata oma järjekorda	Laps oskab oodata oma järjekorda
Laps reageerib enda käitumisele saadud tagasisidele	Laps kannab üle lihtsamaid seoseid ning kasutab neid sarnastes ülesannetes ja olukordades (nt mänguasjade koristamine: kui laps on harjunud rühmas koristama mänguasju enda	Laps suudab järgida 1-2osalist juhist	Laps suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda	Laps järgib kokkuleppeid	Laps järgib kokkuleppeid

	järgi, siis teeb seda ka õues ja muusikasaalis)				
Laps tunneb huvi maailma vastu ja uurib seda erinevate meeltega	Las omandab uusi teadmisi aktiivse ning käelise tegevuse kaudu (näiteks, jätab laps paremini meelde luuletuse kui liigutused on juures)	Laps on suuteline eakohaseks tahtepingutuseks (laps jätkab tegevusega ka peale ebaõnnestunud katset)	Laps suudab tegutsedes keskenduda mitmele nähtavale ja eristuvale tunnusele (nt laps leiab punaseid kolmnurki – tunnused on värv ja kuju)	Laps suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda	Laps suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda
Laps harjutab lihtsate valikute tegemist turvalises keskkonnas	Laps omandab uusi teadmisi korduva tegevuse kaudu (näiteks, jätab laps paremini meelde need tegevused, mida tehakse korduvalt)	Laps räägib esemetest, mida ta ei näe ja sündmustest, mis on toimunud	Laps suudab järgida 1-2osalist juhist	Laps suudab tegutsedes keskenduda mitmele nähtavale ja eristuvale tunnusele (nt laps leiab punaseid kolmnurki – tunnused on värv ja kuju)	Laps suudab tegutsedes keskenduda mitmele nähtavale ja eristuvale tunnusele (nt laps leiab punaseid kolmnurki – tunnused on värv ja kuju)

Laps kasutab söömiseks lusikat ja kahvlit	Laps omandab uusi teadmisi eeskujude järgi (näiteks, kui õpetaja ütleb igal hommikul ”tere” hakkab laps ka õpetajale “tere” ütlema)	Laps loeb peast 3-5realist liisusalmi või luuletust	Laps on suuteline eakohaseks tahtepingutuseks (laps jätkab tegevusega ka peale ebaõnnestunud katset)	Laps suudab järgida 2-3osalist juhist	Laps suudab järgida 2-3osalist juhist
Laps joob iseseisvalt tassist	Laps reageerib vastavalt olukorrale (nt lohutab kurba või haiget saanud kaaslast, naerab ja rõõmustab koos heatujulise kaaslasega)	Laps jätab meelde 3-4 sõna, eset või pilti	Laps räägib esemetest, mida ta ei näe ja sündmustest, mis on toimunud	Laps on suuteline eakohaseks tahtepingutuseks (laps jätkab tegevusega ka peale ebaõnnestunud katset)	Laps on suuteline kestvaks sihipäraseks tahtepingutuseks
Laps riietub lahti valdavalt iseseisvalt	Laps suudab ühest tegevusest teise ümber lülituda	Laps annab täiskasvanu suunavate küsimuste abil edasi kuuldud teksti sündmuste järgnevust, põhjusi ja tegelaste käitumist	Laps loeb peast 4-6realist liisusalmi või luuletust	Laps jutustab enda eelnevatest kogemustest ja muljetest	Laps reguleerib enda emotsioone ja käitumist kasutades selleks kõnet
Laps saab juhendamisel hakkama käte ja suu pesemisega	Laps oskab detailidest lihtsa terviku kokku panna	Laps kasutab eelnevaid teadmisi ja oskusi igapäevastes situatsioonides	Laps jätab meelde 4-5 sõna, eset või pilti	Laps loeb peast 6-7realist luuletust	Laps jutustab enda eelnevatest kogemustest ja muljetest

Laps saab juhendamisel hakkama tualeti kasutamisega	Laps suudab täiskasvanu juhendamisel jääda rahulikuks tagasisidet vastuvõttes	Laps kasutab intuitiivselt uute teadmiste omandamiseks mehaanilist kordamist	Laps annab täiskasvanu suunavate küsimuste abil edasi kuuldud teksti sündmuste järgnevust, põhjusi ja tegelaste käitumist	Laps jätab meelde 5-6 sõna, eset või pilti	Laps loeb peast 7-8realist luuletust
	Laps tunneb huvi maailma vastu ja uurib seda erinevate meeltega	Laps kasutab täiskasvanu suunamisel meeldejätmiseks pilte ja liigutusi	Laps kasutab eelnevaid teadmisi ja oskusi igapäevastes situatsioonides nii uudses kui ka varasemaga sarnases olukorras	Laps jutustab ümber talle ette loetud teksti	Laps jätab meelde 6-7 sõna, eset või pilti
	Laps oskab näha lihtsamaid põhjus-tagajärg seoseid (nt kui ma tõmban pliiatsiga joont, siis see ilmub paberile)	Laps kasutab kõnet info saamiseks ning uute teadmiste omandamiseks	Laps kasutab intuitiivselt uute teadmiste omandamiseks mehaanilist kordamist	Laps kasutab eelnevaid teadmisi ja oskusi igapäevastes situatsioonides nii uudses kui ka varasemaga sarnases olukorras	Laps jutustab ümber talle ette loetud teksti
	Laps seab endale mõningaid lihtsamaid eesmärke (nt kuskile ronida, kellegagi mängida jms) ja täidab neid	Laps reageerib vastavalt olukorrale (nt lohutab kurba või haiget saanud kaaslast, naerab ja rõõmustab koos heatujulise kaaslasega)	Laps kasutab täiskasvanu suunamisel meeldejätmiseks pilte ja liigutusi	Laps kordab teadlikult üle meeldejäetavat materjali	Laps kasutab eelnevaid teadmisi ja oskusi igapäevastes situatsioonides nii uudses kui ka varasemaga sarnases olukorras

	Laps plaanib osaliselt oma käitumist ja tegevust iseendale suunatud kõne vahendusel (lähen võtan rongi, lähen joon vett)	Laps suudab ühest tegevusest teise ümber lülituda	Laps kasutab kõnet info saamiseks ning uute teadmiste omandamiseks	Laps kasutab meeldejätmiseks pilte, liigutusi ja seoste loomist	Laps kordab teadlikult üle meeldejäetavat materjali
	Laps harjutab lihtsate valikute tegemist turvalises keskkonnas	Laps oskab leida toimuvale sündmusele selgituse (nt miks keegi nutab)	Laps reageerib erinevates situatsioonides vastavalt olukorrale	Laps kasutab kõnet info saamiseks, tegelikkuse adumiseks ning uute teadmiste omandamiseks	Laps kasutab meeldejätmiseks pilte, liigutusi ja seoste loomist
	Laps osaleb rühma kokkulepete kujundamisel	Laps oskab detailidest lihtsa terviku kokku panna	Laps suudab ühest tegevusest teise ümber lülituda ja tuleb toime muudatustega tegevuse ajal	Laps reageerib erinevates situatsioonides vastavalt olukorrale	Laps kasutab kõnet info saamiseks, tegelikkuse adumiseks ning uute teadmiste omandamiseks
	Laps kasutab söömiseks lusikat, kahvlit ja nuga	Laps katsetab ülesannete lahendamiseks erinevaid viise	Laps oskab leida toimuvale sündmusele vähemalt 2 selgitust	Laps suudab ühest tegevusest teise ümber lülituda ja tuleb toime muudatustega tegevuse ajal	Laps teab, et mälu on seotud aju tööga ja mälu maht on piiratud

	Laps joob iseseisvalt tassist	Laps suudab jääda rahulikuks tagasisidet vastuvõttes	Laps oskab detailidest terviku kokku panna	Laps selgitab erinevaid sündmusi ja leiab neile põhjendusi	Laps teab, et tähelepanu ja mälu on seotud
	Laps suudab iseseisvalt kergemaid riideesemeid ja jalanõusi selga ja jalga panna ja ära võtta	Laps tunneb huvi maailma vastu ja uurib seda erinevate meeltega	Laps katsetab ülesannete lahendamiseks erinevaid viise	Laps tajub tervikut (esemed, sündmused, nähtused)	Laps saab aru, et meeldejääv info on muutuv
	Laps saab hakkama käte ja suu pesemisega	Laps märkab täiskasvanu suunamisel detaile ja seoseid	Laps suudab jääda rahulikuks tagasisidet vastuvõttes	Laps katsetab probleemi lahendamiseks erinevaid võimalusi ja vahendeid	Laps reageerib erinevates situatsioonides vastavalt olukorrale
	Laps saab juhendamisel hakkama tualeti kasutamisega	Laps seab endale lihtsamaid eesmärke	Laps tunneb huvi maailma vastu ja uurib seda erinevate meeltega	Laps kasutab õpitut erinevates olukordades ja probleemide lahendamiseks	Laps suudab ühest tegevusest teise ümber lülituda ja tuleb toime muudatustega tegevuse ajal
	Laps saab aru, kui tal on vaja tualetti kasutada	Laps planeerib osaliselt enda käitumist ja tegevust iseendale suunatud kõne vahendusel (*lähen võtan rongi*, *lähen joon vett*)	Laps märkab täiskasvanu suunamisel detaile ja seoseid	Laps oskab analüüsida saadud tagasisidet	Laps selgitab erinevaid sündmusi ja leiab neile põhjendusi

	Laps saab juhendamisel hakkama nina nuuskamisega	Laps viib alustatud tegevused enamasti lõpuni	Laps seab endale lihtsamaid eesmärke	Laps orienteerub enda teadmistes, märkab detaile ja seoseid	Laps tajub tervikut (esemed, sündmused, nähtused)
		Laps oskab ülesande lahendamiseks välja tuua vajalikke samme (nt oskab vastata küsimusele: *mida on vaja teha selleks, et … joonistada pilti; meisterdada midagi; valmistada suppi* jms)	Laps planeerib oma igapäevategevusi	Laps tunneb huvi maailma vastu ja uurib seda erinevate meeltega	Laps katsetab probleemi lahendamiseks erinevaid võimalusi ja vahendeid
		Laps teeb valikuid täiskasvanu abil	Laps viib alustatud tegevused enamasti lõpuni	Laps saab aru lihtsamatest seostest (kuulumine, põhjus, tagajärg)	Laps kasutab õpitut erinevates olukordades ja probleemide lahendamiseks
		Laps osaleb rühma kokkulepete kujundamisel	Laps oskab ülesande lahendamiseks välja tuua vajalikke samme (nt oskab vastata küsimusele: *mida on vaja teha selleks, et … joonistada pilti, meisterdada midagi, valmistada suppi* jms)	Laps seab endale eesmärke ja tegutseb sihipäraselt	Laps muudab enda käitumist vastavalt saadud tagasisidele
		Laps kasutab söömiseks lusikat, kahvlit ja nuga	Laps teeb valikuid täiskasvanu abil	Laps planeerib oma igapäevategevusi	Laps orienteerub enda teadmistes, märkab detaile ja seoseid

		Laps joob iseseisvalt tassist	Laps osaleb rühma kokkulepete kujundamisel	Laps viib alustatud tegevused lõpuni	Laps tunneb huvi maailma vastu ja uurib seda erinevate meeltega
		Laps riietub valdavalt iseseisvalt, vajadusel küsib abi	Laps kasutab söömiseks lusikat, kahvlit ja nuga	Laps oskab sõnastada ülesande lahendamiseks vajalikke samme	Laps saab aru seostest (kuulumine, põhjus, tagajärg)
		Laps järgib täiskasvanu eeskuju vahendite heaperemehelikul kasutamisel	Laps järgib lihtsamaid lauakombeid	Laps suudab valida etteantud valikute hulgast	Laps seab endale eesmärke ja tegutseb sihipäraselt
		Laps korrastab enda järelt meeldetuletamisel ja täiskasvanu abiga	Laps riietub valdavalt iseseisvalt, vajadusel küsib abi	Laps osaleb rühma kokkulepete kujundamisel	Laps planeerib oma igapäevategevusi
		Laps hoiab enda mänguasju	Laps kasutab meeldetuletamisel erinevaid vahendeid heaperemehelikult	Laps valib vastavalt toidule söömiseks sobivad nõud ja söögiriistad	Laps viib alustatud tegevused lõpuni
		Laps teab, millal peab käsi pesema ja kuidas seda teha	Laps korrastab enda järelt meeldetuletamisel	Laps järgib lauakombeid	Laps oskab sõnastada ülesande lahendamiseks vajalikke samme
		Laps saab hakkama tualeti kasutamisega, vajadusel küsib abi	Laps hoiab enda mänguasju	Laps riietub iseseisvalt	Laps suudab teha iseseisvalt valikuid

		Laps saab aru, kui tal on vaja tualetti kasutada	Laps teab, millal peab käsi pesema ja kuidas seda teha	Laps kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult	Laps osaleb rühma kokkulepete kujundamisel
		Laps saab juhendamisel hakkama nina nuuskamisega	Laps saab hakkama tualeti kasutamisega, vajadusel küsib abi	Laps korrastab enda järelt	Laps valib vastavalt toidule söömiseks sobivad nõud ja söögiriistad
			Laps saab hakkama nina nuuskamisega	Laps hoiab enda asju	Laps järgib lauakombeid
				Laps järgib isikliku hügieeni nõudeid	Laps riietub iseseisvalt
				Laps kasutab iseseisvalt tualetti	Laps kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult
				Laps saab hakkama nina nuuskamisega	Laps korrastab enda järelt
					Laps hoiab enda asju
					Laps järgib isikliku hügieeni nõudeid
					Laps kasutab iseseisvalt tualetti
					Laps saab hakkama nina nuuskamisega

Tulevikuoskused					
1-2 a	**2-3 a**	**3-4 a**	**4-5 a**	**5-6 a**	**6-7 a**
	Laps analüüsib täiskasvanu abiga oma tegude tagajärgi	Laps analüüsib täiskasvanu abiga oma tegude tagajärgi	Laps mõistab, et tema sõnad ja teod mõjutavad teisi inimesi	Laps mõistab enda valikute tagajärgi	Laps julgeb võtta vastutust oma otsuste, tegude ja sõnade eest
		Laps väljendab enda arvamust	Laps väljendab enda arvamust ja jagab enda ideid	Laps mõistab, et olukorrad, info ja inimesed ei pruugi olla alati usaldusväärsed	Laps mõistab, et olukorrad, info ja inimesed ei pruugi olla alatiusaldusväärsed
		Laps julgeb täiskasvanu julgustamisel katsetada	Laps julgeb täiskasvanu julgustamisel katsetada	Laps oskab argumenteerida ja põhjendada oma seisukohti.	Laps oskab argumenteerida ja põhjendada oma seisukohti.
				Laps väljendab enda arvamust ja jagab enda ideid	Laps väljendab enda arvamust ja jagab enda ideid
				Laps julgeb katsetada	Laps julgeb katsetada
				Laps analüüsib tehtud vigu ja teeb järeldusi täiskasvanu abiga	Laps analüüsib tehtud vigu ja teeb järeldusi täiskasvanu abiga

Valdkond MINA JA KESKKOND

MINA JA KESKKOND					
Sotsiaalne keskkond					
1-2 a	**2-3 a**	**3-4 a**	**4-5 a**	**5-6 a**	**6-7 a**
Laps teab enda eesnime ja reageerib sellele.	Laps ütleb küsimise korral oma eesnime	Laps ütleb küsimise peale oma ees- ja perekonnanime	Laps oskab öelda oma eesnime ja perekonnanime, vanuse ja soo (tüdruk, poiss)	Laps oskab ennast tutvustada eesnime, perekonnanime, rahvuse, kodumaa ja kodulinna järgi	Laps oskab end tutvustada (nimi, vanus, sugu, rahvus)
Laps osutab pildil pereliikmetele (ema, isa, õde, vend)	Laps teab ja nimetab pereliikmeid: ema, isa, õde, vend	Laps vastab oma vanuse arvuna	Laps kirjeldab oma perekonda, teab pereliikmete nimesid	Laps koristab meeldetuletamisel oma mängu- ja töökoha ning põhjendab korrastamise vajadust	Laps kirjeldab enda huvisid
Laps osutab küsimise korral tuttavale inimesele (õpetaja, hoijda, sõbrad)	Laps vastab küsimustele oma kodu ja pereliikmete kohta	Laps vastab õigesti küsimusele, kas ta on poiss või tüdruk	Laps kirjeldab oma kodu: eramaja, kortermaja, talumaja	Laps paneb meeldetuletamisel märjad riided ise kuivama	Laps oskab nimetada oma pereliikmeid ja lähisugulasi

Laps leiab oma markeeritud kapi, voodi ja käterätiku rühmas	Laps teab, et on olemas poisid ja tüdrukud	Laps vastab küsimustele oma kodu ja pereliikmete kohta	Laps nimetab kodu asukoha: linnas (tänav, linn), maal (talukoha nimi)	Laps korrastab oma isiklike esemete hoiukoha (kapp, riiul)	Laps mõistab, et pered võivad olla erinevad
Laps matkib talle tuttavaid tegevusi	Laps teab õdede ja vendade nimesid	Laps nimetab küsimisel oma rühma nime	Laps nimetab pereliikmete üksikuid koduseid tegevusi ja oma kohustusi nende tegevustega seoses	Laps jutustab suunavate küsimuste abil oma vanavanematest	Laps jutustab oma vanavanematest
Laps täidab täiskasvanu eeskujul lihtsamaid kombeid (nt sünnipäevaks õnne soovimine, vastlaliu laskmine)	Laps leiab oma markeeritud kapi, voodi ja käterätiku rühmas	Laps leiab rühmas oma koha (tooli, kapi, voodi, käterätiku)	Laps nimetab oma lasteaia ja rühma nime	Laps kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi ja räägib oma kohustustest nende tegevustega seoses	Laps oskab kirjeldada oma kodu ja kodukohta (kodulinn, tänav, maja, maja/korteri number)
Laps osaleb täiskasvanu juhendamisel igapäevategevustes	Laps ütleb küsimise korral tuttava inimese nime	Laps nimetab küsimisel pereliikmete koduseid toimetusi	Laps teab *oma*, *võõra* ja *ühise* tähendust	Laps nimetab oma kodulinna, tänava ja maja numbri	Laps teab ema või isa telefoninumbrit
Laps teab mõne sõbra nime	Laps matkib ettenäidatud tegevusi	Laps matkib ettenäitamisel jõukohaseid töövõtteid	Laps kirjeldab üldtuntud elukutseid	Laps nimetab oma lasteaia ja rühma nime ning kirjeldab lasteaia ümbrust	Laps teab oma lasteaia ja rühma nime ning oskab nimetada ka teiste rühmade nimesid

Laps näitab välja/matkib empaatilist käitumist	Laps osaleb erinevate tähtpäevade tähistamisel	Laps nimetab riigi nime, kus ta elab	Laps nimetab mõne töövahendi, mida kasutatakse tuntumate ametikohtade juures	Laps teab rühma tavasid (igapäevaelu kokkulepped, sünnipäevade tähistamine, tervitamine jne)	Laps teab rühmareegleid ja traditsioone
	Laps teab Eesti lipu värve ja leiab neid ümbritsevast keskkonnast	Laps teab ja räägib äsja toimunud tähtpäevast oma lasteaias ja peres	Laps teab oma rahvust ja keelt ning riigi tähtsamaid sümboleid	Laps nimetab Eesti lipu värvid, rahvuslinnu ja -lille	Laps oskab kirjeldada, mille poolest lasteaed koolist erineb
	Laps teab mõistete "õige" ja "vale" tähendust	Meeldetuletamisel laps tänab, palub, tervitab ja jätab hüvasti	Laps teab kalendri erinevaid tähtpäevi, nende tähistamise olulisust ja kombeid	Laps teab ja kirjeldab kalendri erinevaid tähtpäevi, nende tähistamise olulisust ja kombeid	Laps oskab nimetada pereliikmete elukutseid jatöökohti
	Laps kasutab viisakusväljendeid	Laps nimetab sõprade nimed	Laps teab õige ja vale käitumise tähendust sotsiaalses grupis	Laps järgib iseseisvalt lauakombeid	Laps teab ja oskab kirjeldada erinevaid elukutseid ning nende vajalikkust
	Laps näitab välja empaatiat	Laps oskab andeks paluda ja mõistab selle olulisust	Laps käitub üldtuntud viisakusreeglite järgi	Laps kirjeldab kaaslaste positiivseid iseloomuomadusi	Laps mõistab tööl käimise tähtsust ja selle seost rahaga

			Laps järgib lauakombeid	Laps oskab nimetada erinevaid abivahendeid erivajadustega inimeste jaoks	Laps nimetab Eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi, loom ja liblikas)
			Laps nimetab küsimise korral rühmakaaslaste positiivseid iseloomuomadusi	Laps mõistab abivajava inimese märkamise ja aitamise olulisust	Laps oskab Eesti kaardil näidata oma kodulinna/-maakonda
			Laps oskab kirjeldada inimeste sarnasusi ja erinevusi		Laps teab Eesti Vabariigi presidendi nime
					Laps oskab nimetada teisi rahvuseid ja keeli
					Laps teab ja nimetab Eesti lähinaabreid (Läti, Soome, Rootsi, Venemaa)
					Laps teab Eesti rahva traditsioone ja kombeid
					Laps teab erinevaid tähtpäevi ja nende tähistamise olulisust ning oskab kirjeldada tähtpäevade tähistamist

					Laps oskab järgida käitumisreegleid avalikus kohas
					Laps mõistab vastutust oma tegude ja käitumise eest
					Laps oskab luua ja hoida sõprussuhet, mõistab sõpruse tähendust, oskab kirjeldada sõbraks olemist ning sõber olla

Tervis					
1-2 a	**2-3 a**	**3-4 a**	**4-5 a**	**5-6 a**	**6-7 a**
Laps teab, et hambaid pestakse hambaharjaga	Laps teab, et hammaste eest peab hoolitsema	Laps on teadlik õigetest kätepesu võtetest ja kasutab neid täiskasvanu juhendamisel	Laps on teadlik tervislikest eluviisidest ja oskab nende üle arutleda (nt tervislik toit, kehaline aktiivsus, uni, sõbralikud suhted)	Laps teab, et igal lapsel on oma hügieenitarbed (kamm, hambahari, käterätik)	Laps oskab nimetada erinevaid abivahendeid erivajadustega inimeste jaoks
Laps teab, et käsi on vajalik pesta	Laps teab, et käsi on vajalik pesta	Laps leiab enda isiklikud hügieenitarbed (käterätt, kamm)	Laps on omandanud õiged kätepesuvõtted	Laps oskab selgitada, miks peab ennast	Laps märkab abivajajat ja kirjeldab, kuidas teda aidata

				pesema ja kammima	
Laps eristab söödavat ja mittesöödavat	Laps nimetab toiduaineid	Laps teab hammaste hooldamise vahendeid ja vajalikkust, tutvub õigete hammaste harjamise võtetega suumulaažil	Laps teab ja nimetab isiklikke hügieenitarbeid (kamm, käterätik, hambahari jms)	Laps teab, miks tekib hambakaaries (hambaaugud) ning mõistab, et see on nakkav, kui kellegagi jagatakse nt sama hambaharja, söögiriistu, pulgakommi vms.	Laps selgitab, miks peavad igal lapsel olema isiklikud hügieenitarbed (kamm, käterätik, hambahari, juuksehari, juuksekumm, peavõru jne)
Laps osutab kehaosadele	Laps teab, et toituma peab mitmekesiselt	Laps nimetab peamisi kehaosi	Laps teab hammaste hooldamise vahendeid ja kasutab õigeid hammaste harjamise võtteid suumulaažil	Laps nimetab ja kasutab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine, peale sööki veega suu loputamine)	Laps selgitab, miks tekib hambakaaries (hambaaugud)

Laps saab hakkama tahke toidu närimisega	Laps tunneb kehaosi	Laps nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud	Laps nimetab hammaste tervise jaoks olulisi tegevusi (peale söömist suu loputamine veega; tervislik toitumine; hambaarsti juures käimine; hammaste pesemine kaks korda päevas, mida tehakse kuni kooliminekuni koos vanema abiga, hiljem iseseisvalt)	Laps teab, et piimahambad asenduvad jäävhammastega	Laps teab hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevaelus
	Laps eristab ohtlikke ja ohutuid esemeid (terav, kuum jne)	Laps teab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole	Laps teab ja nimetab tasakaalustatud toitumise põhimõtteid (toidupüramiid, taldriku reegel)	Laps teab taldrikureegli põhimõtet	Laps teab, kuidas toituda mitmekülgselt ja tasakaalustatult (toidupüramiidi reegel)

			Laps oskab nimetada kehaosasid ja teab nende ülesandeid	Laps nimetab tervist hoidvaid ja tugevdavaid tegevusi (uni, sportimine, mitmekülgne toitumine, sõbralikud suhted, piiratud ekraaniaeg)	Laps selgitab peamiste siseorganite ülesannet (süda, kopsud, aju, magu)
			Laps nimetab kohti, esemeid ja aineid, mis võivad olla ohtlikud (nt trepid; rõdu; aknad; kuum toit/vedelik; lahtine tuli; ravimid; terariistad; kemikaalid; elekter; veekogud; ehitised jms)	Laps selgitab küsimise korral, milleks on vajalikud silmad, kõrvad, nina, suu (meeleelundid: nägemine, kuulmine, haistmine, maitsmine)	Laps teab ja tunnetab ümbritsevaid ohte (olukordadest, inimestest, keskkonnast, loomadest ja käitumisest tingitud ohud)

			Laps nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud (talvel jääleminek; mängimine ohtlikes kohtades, nt tänaval, liivakarjääris, ehitisel; ujumine täiskasvanu järelvalveta; rattasõit kiivrita jms)	Laps oskab nimetada hädaabinumbrit 112, matkib sellele numbrile helistamist	Laps teab, millised on turvalise käitumise reeglid erinevates situatsioonides ja keskkondades ning käitub vastavate reeglite järgi
			Laps selgitab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole	Laps mõistab hädaabi korral enda asukoha kirjeldamise olulisust	Laps nimetab hädaabinumbrit 112, oskab seda valida ning edastada vajalikku infot
			Laps selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna		Laps teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukordades (vette kukkumine, läbi jää vajumine, tulekahju, põletus, teadvuseta või raskelt vigastada saanud kaaslane)

					Laps kirjeldab, kuidas käituda eksinuna linnas, maal või metsas
					Laps kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist (köhimise/aevastamise ajal suu katmine käega, nina nuuskamine)
					Laps teab, milline tegevus või käitumine kahjustab tervist

Tehiskeskkond

1-2 a	2-3 a	3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
Laps osutab küsimisel rühmas olevatele esemetele	Laps nimetab rühmas olevaid esemeid	Laps teab, et igasuguse rattaga sõitmisel tuleb kanda kiivrit	Laps kirjeldab kodumaja ja räägib oma kodust	Laps tunneb jalakäijale olulisemaid liiklusmärke ja käitub vastavalt märgile	Laps oskab kirjeldada esivanemate kodu ja selle sisustust, oskab nimetada kõrvalhooneid ning nende otstarvet (nt rehielamu)
Laps tunneb ära oma kodu ja lasteaia ning orienteerub lasteaia, lastehoiu ruumides	Laps tunneb ära oma kodu ja lasteaia ja orienteerub lasteaia või lastehoiu ruumides	Laps mõistab helkuri kandmise olulisust	Laps oskab nimetada erinevaid ruume lasteaias ning teab nende otstarvet	Laps teab ja põhjendab turvavarustuse olulisust sportimisel	Laps kirjeldab oma kodumaja tüüpi (eramaja, kortermaja, paarismaja, ridaelamu); maja osasid ja nende otstarvet; ruume ja nende sisustust

Laps oskab küsimise korral osutada kodus kasutatavatele kodumasinatele ja -elektroonikale (nt kell, pliit, külmkapp, pesumasin, televiisor, arvuti)	Laps oskab küsimise korral nimetada (osutada) kodus kasutatavaid erinevaid kodumasinaid ja -elektroonikat (nt pliit, külmkapp, pesumasin, televiisor, arvuti)	Laps mõistab turvavöö ja turvatooli vajalikkust sõidukis	Laps oskab kirjeldada lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid	Laps teab ohutu tänavaületuse reegleid (foori jälgimine, ülekäiguraja kasutamine, liikluse jälgimine)	Laps oskab nimetada teenindusasutusi ja nende vajalikkust (lasteaed, kool, kauplus, kohvik, juuksur, pank, apteek, haigla)
Laps oskab küsimise korral osutada erinevatele sõidukitele (nt auto, rong, buss, lennuk, laev, tramm, troll)	Laps oskab küsimise korral nimetada (osutada) erinevaid sõidukeid (nt auto, rong, buss, lennuk, laev, tramm, troll)	Laps teab mõisteid *sõidutee* ja *kõnnitee* ning mõistab nende erinevust	Laps kirjeldab mõningaid kodumasinaid ja -elektroonikat, teab nende otstarvet ning nendega seotud ohte	Laps kirjeldab oma kodumaja (materjal, värv, katus, välimus, asukoht jne)	Laps oskab nimetada kodukohale olulisi ehitisi (mõis, raekoda, kirik, veski jm)
Laps tutvub ohutu liiklemise põhimõtetega läbi mängu	Laps osutab küsimisel ülekäigurajale, sõiduteele ja kõnniteele	Laps nimetab erinevaid maja osasid	Laps kirjeldab erinevaid sõidukeid sh eriotstarbelisi ja teab nende otstarvet	Laps oskab nimetada mõningaid teenindusasutusi ja nende vajalikkust (kauplus, juuksur, polikliinik, pank, apteek, kingsepatöökoda, raamatukogu jm)	Laps kirjeldab kodumasinaid ja -elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte

	Laps teab valgusfoori ja tulede tähendust (punane, kollane, roheline)	Laps tunneb pildilt ära oma kodu	Laps järgib tänaval liigeldes turvalise liiklemise põhimõtteid (jälgib valgusfoori, tunneb tee ületamise asukohta (sebra juurest), tajub kõnnitee ja sõidutee erinevust)	Laps kirjeldab enda kodus olevaid kodumasinaid ja -elektroonikat, teab nende otstarvet ning nendega seotud ohte	Laps oskab nimetada erineva töö tegemiseks vajalikke sõidukeid (politsei, kiirabi, tuletõrje, prügiauto, buss, takso, lennuk, laev, kraana, traktor jne).
	Laps teab, et on olemas liiklusmärgid	Laps eristab puidust ja plastmassist valmistatud esemeid	Laps eristab erinevaid materjale (kivi, klaas, plastmass, puit, tekstiil jne)	Laps oskab nimetada või kirjeldada erineva töö tegemiseks vajalikke sõidukeid (kraanaauto, prügiauto, teerull jm)	Laps oskab leida võimalusi asjade korduvaks kasutamiseks (WC-paberi rull, piimapakk, kangas jne)
	Laps teab eriotstarbelisi sõidukeid (politseiauto, kiirabi, tuletõrjeauto)	Laps teab ja seletab valgusfoori, ülekäiguraja ning liiklusmärkide olulisust liiklejatele	Laps kasutab helkurit ja teab selle toimimise põhimõtet		Laps teab, kuidas ületada teed või ristmikku

	Laps teab, mis on rattakiiver ja milleks seda kasutatakse	Laps nimetab erinevaid sõidukeid, sealhulgas eriotstarbelisi sõidukeid			Laps teab valgusfoori värvide tähendust ja kasutab seda teadmist liikluses olles
	Laps teab, mis on helkur ja milleks see vajalik on				Laps tunneb erinevaid liiklusmärke ja teab nende tähendusi
					Laps teab, kuhu ja miks kinnitada helkur
					Laps teab, kuidas käituda liikluses peale ühistranspordist väljumist
					Laps teab jalgratta, rulluiskude, tõukeratta ja rulaga sõitmise ohutusnõudeid (kiiver, põlve- ja küünarnukikaitsmed)

Looduskeskkond					
1-2 a	**2-3 a**	**3-4 a**	**4-5 a**	**5-6 a**	**6-7 a**
Laps viskab täiskasvanu eeskujul prügi prügikasti	Laps viskab prügi prügikasti	Laps leiab endale õues olles tegevust	Laps oskab nimetada oma kodukoha olulisemaid veekogusid (meri, jõgi, järv)	Laps oskab nimetada tuntumaid paiga- ja rändlinde ning teab, miks mõned linnud lendavad soojale maale	Laps seostab muutusi looduses aastaaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada - kevad, suvi, sügis, talv
Laps leiab endale õues olle tegevust	Laps leiab endale õues olle tegevust	Laps nimetab ja eristab metsa ja puud	Laps oskab nimetada tuntumaid seeni ja kirjeldada neid, mis kasvavad kodukoha metsas	Laps viib kokku ja loob seoseid erinevatele aastaaegadele iseloomulike loodusnähtuste ja muutustega looduses	Laps oskab nimetada inimeste tegevusi erinevatel aastaaegadel (seemnete külvamine, lehtede riisumine jne)
Laps osutab küsimisel tuttavale loomale, linnule	Laps osutab või nimetab küsimisel tuttavale loomale ja linnule	Laps nimetab ja eristab lille ja muru	Laps oskab nimetada koduloomi ja öelda, kus nad elavad	Laps nimetab tuntumaid kalu (angerjas, räim, lõhe, kilu, heeringas) ja nende kehaosasid (soomused, lõpused)	Laps kirjeldab loodust erinevates tsüklites: aastaring, kuu, nädal, ööpäev
Laps osutab küsimisel tuttava looma, linnu kehaosadele	Laps osutab või nimetab küsimisel loomade ja lindude kehaosadele	Laps nimetab tuntumaid köögivilju (kurk, tomat, porgand,	Laps oskab nimetada metsloomi ja öelda, kus nad elavad	Laps nimetab 3-4 putukat ja nende ülesannet looduses	Laps suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt

		kartul, kapsas, sibul)			
Laps osutab küsimisel lillele, puule, murule	Laps osutab või nimetab küsimisel metsa, muru, lille, puud	Laps nimetab tuntumaid puuvilju (õun, pirn, ploom, banaan, apelsin)	Laps oskab nimetada lemmikloomi ja kirjeldada nende eluviisi	Laps eristab ja nimetab söögiseeni ning mürgiseeni	Laps selgitab valguse, temperatuuri, vee, toitainete ning õhu tähtsust taimedele, loomadele ja inimestele
Laps matkib mõne looma ja linnu häälitsust	Laps matkib mõne looma ja linnu häälitsust	Laps nimetab tuntumaid marju (maasikas, vaarikas, mustikas)	Laps nimetab ja kirjeldab erinevaid putukaid	Laps nimetab erinevaid köögivilju (nt punapeet, kaalikas, kõrvits, sibul, paprika, redis, lehtsalat), teab nende kasutamisvõimalusi toiduks ja kasulikkust tervisele	Laps oskab nimetada tuntumaid teravilju, mida kasutatakse söögiks: nisu, oder, rukis, kaer
Laps osutab küsimisel tuttavale putukale	Laps osutab või nimetab küsimisel tuttavale putukale	Laps oskab suunavate küsimuste korral eristada ööd ja päeva (võrdlus)	Laps oskab nimetada ja kirjeldada tuttavaid puid	Laps oskab nimetada tegevusi, mis on omased erinevatele aastaaegadele	Laps oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid köögivilju
Laps osutab küsimisel tuttavatele puu- ja köögiviljadele ning marjadele	Laps osutab või nimetab küsimisel tuttavale puu- ja köögiviljadele ja marjadele	Laps oskab nimetada erinevaid ilmastikunähtusi (nt vihma sajab,	Laps oskab nimetada ja kirjeldada tuttavaid lilli	Laps nimetab muutusi looduses erinevatel aastaaegadel (lehed langevad,	Laps oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid puuvilju

		päike paistab, teavas on pilved, tuul puhub)		lompidele tuleb jää, lumi sulab jm)	
Laps osutab küsimisel erinevatele ilmastikunähtustele	Laps teab, mis aastaaeg on	Laps selgitab küsimise korral, et lumi ja jää muutuvad sulades veeks	Laps oskab nimetada ja kirjeldada tuttavaid puuvilju	Laps selgitab, miks loomad satuvad varjupaika ja kuidas inimesed saavad neid loomi aidata (söök, mängimine, jalutamine, võimalusel kodu pakkumine)	Laps oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid marju
Laps suhtub täiskasvanu eeskujul loodusesse lugupidavalt	Laps osutab või nimetab küsimisel erinevatele ilmastikunähtustele	Laps tunneb ära tuntumate koduloomade hääled (lehm, lammas, siga, hobune)	Laps oskab nimetada ja kirjeldada tuttavaid köögivilju	Laps mõistab asjade säästliku kasutamise vajalikkust (säästlik tarbimine, prügi sorteerimine)	Laps oskab nimetada tuntumaid loomi (Eesti metsloomi/taluloomi/koduloomi ja kirjeldada nende välimust ning elupaiku)
	Laps suhtub loodusesse lugupidavalt	Laps tunneb ära tuntumate metsloomade hääled (hunt, karu, rebane)	Laps eristab ning nimetab päeva ja ööd (päeva ja öö vaheldumise kirjeldamine)	Laps teab ja nimetab vähemalt kolme looma, kes jääb talveunne.	Laps oskab nimetada tuntumaid võõramaa loomi ning kirjeldada nende välimust ja elupaiku

		Laps teab, et mõned loomad magavad talveund	Laps oskab nimetada kõiki aastaaegu	Laps nimetab erinevaid puuvilju (sidrun, laim, pomel, greip)	Laps oskab nimetada loomadele ja lindudele iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast: (rändlinnud/paigalinnud; talveuni; pesaehitus; poegade toitmine)
		Laps teab, et osad linnud lendavad talveks soojale maale	Laps oskab kirjeldada käesolevat aastaaega	Laps oskab nimetada võõramaa loomi	Laps oskab nimetada tuntumaid linde ja kirjeldada nende välimust ning elupaiku
		Laps oskab põhjendada, miks praht visatakse prügikasti ja järgib ka ise vastavaid reegleid	Laps nimetab ilmastikunähtusi ja kirjeldab neid	Laps oskab nimetada lemmikloomi, kirjeldada nende välimust ja öelda, kus nad elavad	Laps oskab nimetada tuntumaid kalu ja kirjeldada nende välimust ning elupaiku
		Laps oskab nimetada erinevaid kala kehaosasid (uimed, saba, pea, silmad)	Laps nimetab loodust säästvaid tegevusi (vee kasutamine, elektri tarbimine)	Laps oskab nimetada koduloomi kirjeldada nende välimust ja öelda, kus nad elavad	Laps oskab kirjeldada tuttavate putukate välimust ja nende elupaiku
		Laps teab, et on olemas erinevad veekogud	Laps teab mõiste *loomade varjupaik* tähendust	Laps oskab nimetada metsloomi, kirjeldada nende välimust ja öelda, kus nad elavad	Laps kirjeldab, kuidas hoolitseda lemmiklooma eest

		Laps arutleb, milleks nopitakse lilli (kinkimine, kaunistamine, kuivatamine, pärja punumine, katse tegemiseks)	Laps selgitab puude ja taimede istutamise vajalikkust		Laps mõistab prügi sorteerimise vajalikkust ning oskab sorteerida lihtsamat prügi (klaas, paber, olmeprügi, bioprügi, taara)
		Laps tunneb ära tuntumad seened (kärbseseen, kukeseen, puravik)	Laps käitub loodust säästvalt, vajadusel selgitab võimalikke loodust säästvaid tegevusi		Laps teab, kuidas ümbritsevasse keskkonda hoolivalt suhtuda ja käitub seda säästvalt (säästev elektri ja vee tarbimine, ületarbimise vältimine, prügi sorteerimine)
		Laps oskab nimetada mõnda putukat (sipelgas, mesilane, lepatriinu, liblikas)	Laps teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks ning elamiseks vett, valgust ja õhku		Laps on tutvunud päikesesüsteemi mõistega ning oskab nimetada mõnda planeeti
			Laps oskab kirjeldada erineva temperatuuri mõju taimedele, loomadele, inimestele		
			Laps oskab nimetada erinevaid marju (mustsõstar,		

			punasõstar, tikker)		
			Laps nimetab Eesti rahvuskala (räim)		

Rahatarkus					
1-2 a	**2-3 a**	**3-4 a**	**4-5 a**	**5-6 a**	**6-7 a**
				Laps mõistab töö, mängu ja vaba aja mõisteid	Laps mõistab töö, mängu ja vaba aja mõisteid
				Laps saab aru raha väärtusest ja säästmisest (kuidas koguda)	Laps saab aru pere sissetulekute ja töö seostest
				Laps teeb praktikas läbi ostuplaneerimise protsessi	Laps saab aru raha väärtusest ja säästmisest (mõistab, kuidas koguda)
				Laps oskab tuua näiteid erinevatest kulutustest	Laps oskab kaubanduses võrrelda kindlate koguste hindu ja leida vajadusel soodsaima toote

				Laps saab aru loterii (õnnemäng, bingo jne) põhimõttest ja kaasnevatest riskidest	Laps teeb praktikas läbi ostuplaneerimise protsessi
				Laps tutvub kliendi mõistega	Laps nimetab erinevaid tasusid töö tegemise eest (koosveedetud aeg, raha, hea enesetunne jne)
				Laps tutvub mõistega *ettevõtlus* ja teab, kes on *ettevõtja*	Laps arutleb, kuidas tema saab kokkuhoidlik olla
				Laps tutvub mõistetega *toode* ja *teenus*	Laps oskab tuua näiteid erinevatest kulutustest
				Laps tutvub erinevate toodete ja teenustega, mis teda ümbritsevad	Laps saab aru loterii (õnnemäng, bingo jne) põhimõttest ja sellega kaasnevatest riskidest
				Laps tutvub reklaami mõistega (*meediapädevus*)	Laps selgitab mõistet *klient*
				Laps saab aru kokkuleppe kinnipidamise vajalikkusest (nt	Laps toob näiteid ettevõtlusest

				rühmareeglid, leping jms)	
				Laps osaleb täiskasvanu abiga toote või teenuse disainiprotsessis (nt uue toote prototüüpimine, kohviku planeerimine)	Laps selgitab, mis on toode ja mis on teenus
				Laps märkab õpetaja suunamisel erinevaid probleeme teda ümbritsevas keskkonnas ja pakub neile võimalikke lahendusi	Laps nimetab erinevaid tooteid ja teenuseid, mida ta oma elus kasutab
					Laps saab aru reklaami eesmärgist (*meediapädevus*).
					Laps loob ise reklaami (võib olla ka kutse/kuulutus)

					Laps saab aru kokkuleppest kinnipidamise vajalikkusest (nt leping)
					Laps planeerib ja osaleb toote või teenuse disainiprotsessis (nt uue toote prototüüpimine, kohviku planeerimine)
					Laps märkab erinevaid probleeme teda ümbritsevas keskkonnas ja pakub neile võimalikke lahendusi

KEEL JA KÕNE

Suhtlemine

1-2 a	2-3 a	3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
Laps toetab mängu kõne või häälitsusega	Laps toetab mängu kõne või häälitsustega	Laps suhtleb meelsasti eakaaslastega koostegevuses	Laps esitab tunnetusliku sisuga küsimusi (Miks ta nii tegi? Kuidas seda teha?)	Laps kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja ja heatahtlikku huumorit	Laps mõistab kaudseid ütlusi (nt ruumis on aken lahti – otsene ütlus: *pane aken kinni!* Kaudne ütlus: *mul on jahe*)
Laps kasutab suheldes mitteverbaalseid vahendeid (osutab) koos üksikute sõnadega	Laps kasutab jäljendamisel erinevat hääle tugevust sõltuvalt olukorrast	Laps küsib küsimusi teda huvitavate teemade ja ümbritseva kohta	Laps kasutab rollimängus erinevat intonatsiooni ja hääle tugevust	Laps püsib teemas ning läheb vajaduse korral kaasa teiste algatatud teemamuutustega	Laps jutustab olu- ja tegevuspiltide järgi, kirjeldab tuttavaid esemeid ja nähtusi andes edasi põhisisu ning olulised detailid
Laps vastab täiskasvanu küsimusele ja korraldusele tuttavas situatsioonis mingi tegevuse, häälitsuse või 1-2sõnalise ütlusega	Laps kommenteerib enda ja (või) kaaslase tegevust 1-2 lausungiga	Laps kommenteerib enda või kaaslase tegevust 1-2 lausungig	Laps kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti ja annab edasi pildiseerial kujutatud sündmust	Laps jutustab pildi põhjal seotud lausungitega	Laps tuletab mõttelüngaga lauses iseseisvalt puuduva info

Laps kordab järele lihtsamaid sõnu	Laps kuulab ja kordab järele 1-2realist luuletust	Laps räägib 2-3 lausungiga mõnest hiljuti kogetud sündmusest	Laps annab kuuldud teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste abil väljendades end peamiselt üksikute, sidumata lausungitega	Laps jutustab kogemuse põhjal seotud lausungitega	Laps jutustab sellest, mis on tulemas (nt reis, sünnipäevapidu)
		Laps jutustab suunavate küsimuste abil tuginedes pildile	Laps jutustab nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3-5 lausungiga (nt mida ta tegi pühapäeval kodus)	Laps seob jutustades lausungeid peamiselt sõnadega: *ja siis; siis; ja*	Laps laiendab täiskasvanu suunamisel jutustades teksti (tuletab eelnevat ja järgnevat tegevust, sündmust)
		Laps moodustab loogilise mõtlemise alusel pildiseeria (3-4 pilti) ja kommenteerib lausungiga järgnevat pilti	Laps loeb peast kuni 4 realisi liisusalme/luuletusi	Laps loeb peast 5-6realist luuletust/liisusalmi	Laps loeb peast 8realist luuletust
				Laps suunab kõnega kaaslaste tegevust ja annab sellele hinnanguid	Laps parandab ja täpsustab jutustamise ajal teksti

					Laps kasutab dialoogis erinevaid suhtlusstrateegiaid (nt veenmine, ähvardamine)

Grammatika					
1-2 a	**2-3 a**	**3-4 a**	**4-5 a**	**5-6 a**	**6-7 a**
Laps kasutab tuttavas situatsioonis ja tegevuses grammatiliselt vormistamata 1-2sõnalisi lauseid (nt Miku õue p.o Mikk tahab õue minna)	Laps mõistab ning kasutab tuttavas tegevuses ja situatsioonis grammatiliselt vormistamata 2-3sõnalisi lihtlauseid	Laps kasutab kõnes lihtlauseid	Laps kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid nt: *pesen auto ära, sest see on porine* (…, sest …)	Laps kasutab kõnes õigesti saava ja rajava käände vorme (saab lauljaks, jookseb kivini)	Laps kasutab kõnes kõiki käändevorme ainsuses ja mitmuses, sh harva esinevaid (nt olev kääne: arstina)
Laps kasutab üksikuid käändevorme õigesti	Laps kasutab kõnes õigesti tegusõna kindla kõneviisi olevikuvorme (nt sõidab, laulavad)	Laps kasutab kõnes lihtsamaid suhteid väljendavaid rindlauseid (sidesõnad: ja, aga)	Laps kasutab kõnes nud- ja tud-kesksõnu (nt söödud - söönud)	Laps märkab grammatikavigu täiskasvanu kõnes ning osutab neile (nt *lugeb,* aga õige on *loeb; mõmmi maga,* aga õige on *mõmmi magab; lillene*, aga õige on *lilleline*)	Laps kasutab kõnes õigesti osastava ja sisseütleva käände erinevaid lõpuvariante (nt palju linde, konnasid, autosid)

Laps väljendab kõnes eitust (ei taha)	Laps kasutab kõnes õigesti tegusõna ma- ja da-tegevusnime (nt hakkame mängima, ei taha mängida)	Laps kasutab kõnes õigesti tegusõna lihtmineviku vorme (nt *s*õitis, laulsid)	Laps kasutab kõnes omadussõna võrdlusastmeid (suur - suurem - kõige suurem)	Kasutab kõnes enamasti õigesti umbisikulist tegumoodi (loetakse, pesti)	Laps kasutab kõnes enamasti õigesti laadivahelduslikke sõnu (nt poeb - pugema, siga - sead)
Laps väljendab kõnes kuuluvust (tädi lusikas)			Laps kasutab tingivat kõneviisi (mängisin, mängiksin)		Laps kasutab õigesti põimlauseid, mis väljendavad põhjust (…, *sest* …), tingimust (kui …, *siis*), eesmärki (…, *et* …)
Laps väljendab kõnes asukohta (emme siia)			Laps ühildab sõnu arvus (karud söövad) ja käändes (ilusale lillele; punase palliga)		
Laps väljendab kõnes omadust (auto katki)			Laps kasutab kõnes õigesti enamikke nimisõna käändevorme nii ainsuses kui ka mitmuses (ilusal lillel, ilusatel lilledel)		
Laps väljendab kõnes subjekti-objekti suhet (issi anna pall)					

Sõnavara					
1-2 a	**2-3 a**	**3-4 a**	**4-5 a**	**5-6 a**	**6-7 a**
Laps kasutab ja mõistab oma kogemustega seonduvaid konkreetse tähendusega sõnu (umbes 50) tuttavas situatsioonis	Laps kasutab nimisõnu, mis väljendavad tajutavaid objekte ja nähtusi	Laps mõistab ja kasutab kõnes nii üld- kui ka liiginimetusi (nt puud: kuusk, kask; linnud: tuvi, kajakas)	Laps kasutab kõnes mõningaid vastandsõnu (nt lühike-pikk, must-puhas)	Laps kasutab kõnes õigesti aega väljendavaid määrsõnu: eile, täna, homme	Laps selgitab kuuldud kujundlike väljendite (*tuul ulub*, *kevad koputab aknale*) tähendust oma sõnadega
Laps kasutab nimi- ja tegusõnu (nt näu p.o kiisu, anna, opa p.o võta sülle), ase- ja määrsõnu (nt siia, seal, nii)	Laps kasutab tegusõnu, mis väljendavad tegevusi, millega ta on ise kokku puutunud	Laps kasutab kõnes objekti osade/detailide nimetusi (käpad, saba, rool)	Laps kasutab kõnes omadussõnu (nt arg, kaval, igav)	Laps kasutab kõnes mõningaid samatähenduslikke sõnu (nt jookseb, lippab, sibab)	Laps kasutab kõnes mõningaid abstraktse tähendusega sõnu (nt tundeid, vaimset tegevust tähistavaid sõnu: mõtlen; arvan; julge; lahke)
	Laps kasutab kõnes värvust, suurust jt hästi tajutavaid tunnuseid tähistavaid omadussõnu	Laps kasutab kõnes mõningaid liitsõnu (tuttmüts, kelgumägi) ja tuletisi (täpiline, laulja)	Laps kasutab kõnes aega väljendavaid nimisõnu - hommik, päev, õhtu, öö	Laps mõistab samatüveliste sõnade tähenduste erinevusi (joonistaja, joonistus, jooneline)	Laps kirjeldab kõnes inimesi ja inimese tegevust
	Laps kasutab kõnes mõningaid üldnimetusi (nt lapsed, riided)		Laps mõistab liitsõna olemust ja kasutab neid oma kõnes	Laps kasutab õigesti sihilisi ja sihituid tegusõnu (nt veereb-	Laps moodustab liitsõnu näite abil

				veeretab; sõidab-sõidutab)	
	Laps kasutab tagasõnu (all, peal, sees, ees, taga) ruumisuhete tähistamiseks			Laps nimetab ühe õpitud kategooria piires vähemalt kahte sõna (nt lilled: tulp, roos)	Laps kasutab õigesti aja- ja ruumisuhteid väljendavaid sõnu (nt vahel, kohal, otsas, varem, hiljem, enne, pärast)
					Laps mõistab abstraktseid üldnimetusi õpitud valdkondades (nt sõidukid, elusolendid, tähtpäevad, kehaosad)

Hääldamine

1-2 a	2-3 a	3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
Laps hääldab õigesti mõnda üksikut lühikest sõna	Laps kasutab oma kõnes tuttavaid 1-2silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris	Laps kasutab oma kõnes tuttavaid 2-3silbilisi sõnu õiges vältes ja silbi struktuuris	Laps hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid	Laps kordab järele võõrhäälikuid (f, š, c) tuttavates sõnades (nt fanta, šokolaad)	Laps kordab õigesti järele tähenduselt võõraid sõnu

Laps hääldab sõnades õigesti häälduslikult lihtsamaid häälikuid (nt a, e, i, o, u, p, m, t, l)	Laps hääldab õigesti enamikke häälikuid (erandid võivad olla r, s, k, õ, ü)	Laps hääldab sõnades õigesti lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (nt -nt, -lt, -mp jne)	Laps hääldab õigesti 3-4silbilisi tuttava tähendusega sõnu	Laps kordab õigesti järele tähenduselt võõraid sõnu	Laps hääldab õigesti võõrhäälikuid
			Laps hääldab õigesti kõiki häälikuühendeid 1-2silbilistes tuttava tähendusega sõnades	Laps hääldab õigesti kõiki häälikuühendeid	
			Laps hääldab õigesti sageli kasutatavaid võõrsõnu (nt taburet, banaan, diivan)		

Ettevalmistus lugemiseks ja kirjutamiseks

1-2 a	2-3 a	3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
Laps vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatuid	Laps vaatab pildiraamatut, keerab lehte, osutab pildile ja kommenteerib	Laps tunneb täiskasvanu häälimise või rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas	Laps tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a häälikuühendites)	Laps häälib täiskasvanu abiga (järele korrates, abivahendeid kasutades) 1-2silbilisi sulghäälikuta ja häälikuühendita sõnu	Laps nimetab ja kirjutab enamikke tähti

Laps eristab erinevaid helisid, seostab neid objekti ja asukohaga	Laps kuulab ja mõistab sisult ja keeleliselt jõukohaseid etteloetud tekste	Laps tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti	Laps kuulab ettelugemist olles seejuures aktiivne (osutab piltidele, küsib, parandab ettelugejat tuttava teksti puhul)	Laps määrab hääliku asukoha (alguses, lõpus, keskel) häälikuühendita sõnas	Laps veerib kokku 1-2silbilisi sõnu
	Laps eristab kuulmise järgi üksteisest tuttavaid häälikuliselt sarnaseid sõnu (nt tass-kass, pall-sall, tuba-tuppa), osutades pildile või objektile	Laps matkib lugemist ja kirjutamist kritseldades kriidi või pliiatsiga	Laps kirjutab õigesti üksikuid sõnu trükitähtedega (nt oma nime)	Laps kordab täiskasvanu eeskujul eri vältes kahest sõnast koosnevaid ridu: nt koli-kolli (III v); koli-kolli (II v); koli-kooli (III v); koli-kooli (II v)	Laps häälib õigesti 1-2silbilisi (ka sulghäälikuid sisaldavaid) häälikuühenditeta sõnu
			Laps loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (nt poe- ja tänavanimed, sildid)	Laps kirjutab 1-2silbilise sõna eristamata pikka häälikut (nt *lähen kooli* asemel kirjutab *lähen koli*)	Laps kirjutab kuni 2silbilisi sõnu
				Laps eristab täiskasvanu poolt öeldud häälikuühendita sõnas kuulmise järgi teistest pikemat häälikut	

				Laps jagab kuuldud lause sõnadeks kasutades sõnade arvu märkimiseks abivahendeid	
				Laps muudab täiskasvanu eeskujul sõna vältestruktuuri (nt koll - kool; linna (III v) - lina; tibu - tippu)	
				Laps eristab luuletust ja jutustust	

Eesti keel kui teine keel

I poolaasta	II poolaasta	Järgnev periood kuni kooliminekuni
Laps tunneb huvi eesti keele vastu	Laps reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele	Laps mõistab etteloetud või jutustatud eakohase eestikeelse teksti põhisisu
Laps kuulab ja tajub eesti keele kõla	Laps kuulab eestikeelset ettelugemist või jutustamist ja tunneb kuuldud pildil ära	Laps tunneb ära uued õpitud sõnad, mõisted ja väljendid ning mõistab neid

Laps reageerib tegevustes kasutatavatele lihtsamatele korraldustele	Laps kuulab ning suudab jälgida ja meeles pidada täiskasvanu eestikeelset seletust	Laps saab aru baassõnavara ulatuses
Laps tunneb ära lihtsamad õpitud sõnad ja väljendid tuttavas kontekstis ning mõistab neid	Laps mõistab esitatud küsimusi	Laps räägib õpitud sõnavara piires endast ja oma perest ning vestleb endale olulistel teemadel
Laps tunneb lihtsamaid viisakusväljendeid	Laps tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid	Laps teab peast mõnda eestikeelset luuletust ja laulu
Laps näitab üles huvi esemete ja tegevuste eestikeelsete nimetuste vastu	Laps kuulab ja mõistab kõnet, mis on vahetult seotud suhtlussituatsiooniga	Laps vastab küsimustele ja oskab ise esitada lihtsamaid küsimusi
Laps kordab järele õpitud sõnu ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks	Laps kasutab elementaarseid viisakusväljendeid erinevates suhtlussituatsioonides	Laps valdab aktiivselt baassõnavara rutiintegevuste ja läbivõetud teemade ulatuses

Laps näitab üles huvi suhtlemise vastu ning vajaduse korral loob kontakti täiskasvanute ja teiste lastega	Laps oskab koostada lihtsamaid fraase ja lauseid	Laps suhtleb igapäev eakaaslaste ja täiskasvanutega eesti keeles ning osaleb aktiivselt mitmesugustes tegevustes ja mängudes
Laps hääldab järele kuuldud sõnu	Laps kõneleb õpitud sõnavara piires ning suudab algatada ja lõpetada vestlust	Laps hääldab uusi õpitud sõnu õigesti
Laps tunneb huvi Eesti rahvussümbolite vastu	Laps oskab vastata küsimustele õpitud sõnavara piires	Laps teab Eesti riigi sümboleid (lipu värvid, lind, lill, loom,kala,hümn)
Laps teab ja oskab nimetada, mis riigis ta elab	Laps hääldab õpitud sõnu õigesti	Laps teab Eesti Vabariigi presidenti
	Laps oskab Eesti rahvussümbolitest nimetada ning kirjeldada Eesti lippu, rahvuslille ja rahvuslindu	Laps oskab kaardil näidata Eestit ja oma kodulinna, -maakonda

	Laps oskab nimetada mõnd Eestis tähistatavat riiklikku ja rahvuslikku tähtpäeva	

MATEMAATIKA

Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine

1-2 a	2-3 a	3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
Laps matkib täiskasvanu juhendamisel loendamist	Laps saab aru mõistetest *üks* ja *palju*	Laps moodustab paare	Laps võrdleb esemete hulki ning kasutab mõisteid *vähem*, *rohkem*	Laps tunneb arvurida 12ni ning oskab nimetada antud arvule eelnevat/järgnevat arvu	Laps liidab/lahutab 5 piires ning tunneb vastavaid sümboleid (+, -, =)
	Laps loendab kolme piires	Laps loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni	Laps tutvub arvudega 12ni	Laps tunneb numbrimärke (0-9)	Laps koostab matemaatilisi jutukesi kahe etteantud hulga järgi
	Laps vastab küsimusele: mitu on? (kolme piires)	Laps otsustab, kas ese kuulub hulka		Laps liidab/lahutab 5 piires abivahendeid kasutades	Laps võrdleb arve (suurem kui/väiksem kui)

Suurused ja mõõtmine					
1-2 a	**2-3 a**	**3-4 a**	**4-5 a**	**5-6 a**	**6-7 a**
Laps leiab juhendamisel etteantud esemete hulgast suure või väikese eseme	Laps tunneb mõisteid *suur* ja *väike*	Laps järjestab kahte eset suuruse järgi ning tunneb mõisteid *suurem*, *väiksem*	Laps järjestab kahte eset kõrguse järgi ning tunneb mõisteid *kõrgem*, *madalam*	Laps leiab vaadeldavast objektist silma järgi suurema/väiksema/sama suure ning kontrollib kõrvutades objekte	Laps teab igapäevaelus kasutatavaid pikkusmõõte (cm, m)
		Laps järjestab kahte eset pikkuse järgi ning tunneb mõisteid *pikem*, *lühem*	Laps järjestab esemeid suuruse, pikkuse ja laiuse järgi	Laps mõõdab pikkust, laiust ja kõrgust kokkulepitud mõõtevahendiga	Laps teab igapäevaelus kasutatavaid massimõõte (g, kg)
		Laps järjestab kahte eset laiuse järgi ning tunneb mõisteid *laiem*, *kitsam*		Laps võrdleb ja järjestab kahte eset raskuse järgi	Laps teab igapäevaelus kasutatavat mahumõõtu (liiter)
					Laps teab rahaühikuid (euro ja sent)
					Laps mõõdab raskust ja vedeliku kogust kokkulepitud mõõtevahendiga
					Laps tunneb mõisteid *kaugel* ja *lähedal*

Geomeetrilised kujundid

1-2 a	2-3 a	3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
Laps leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti- või sisseasetamise teel	Laps leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti- või sisseasetamise teel	Laps eristab ringi, kolmnurka ja nelinurka ning leiab ümbritsevast kujunditega sarnaseid esemeid	Laps kirjeldab ringi, kolmnurga ja nelinurga sarnasusi ja erinevusi	Laps kasutab geomeetrilisi kujundeid mustrite ja piltide loomiseks	Laps eristab ruumilisi kujundeid (kuup, kera, risttahukas, püramiid) tasapinnalistest kujunditest (ruut, ring, ristkülik ja kolmnurk)
	Laps eristab kompimise ja veeretamise abil ümmargusi ja kandilisi esemeid		Laps eristab ruutu ja ristkülikut	Laps joonistab geomeetrilisi kujundeid	

Orienteerumine ajas

1-2 a	2-3 a	3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
Laps matkib täiskasvanu juhendamisel mängus öö ja päeva tegevusi (nt paneb ööseks nuku magama)	Laps matkib mängus öö ja päeva tegevusi (nt paneb nuku ööseks magama) ja vastab küsimustele tegevuste kohta	Laps leiab aastaaegadele iseloomulikke tunnuseid (piltidel, vestluses vm)	Laps teab ööpäeva osi: hommik, päev, õhtu, öö	Laps teab nädalapäevade järjestust ja nimetusi	Laps teab enda sünnikuud ja -päeva
		Laps kirjeldab hommikule ja õhtule omaseid tegevusi	Laps kirjeldab tegevusi ja sündmusi kasutades	Laps eristab mõisteid *kiire*, *aeglane*	Laps teab kuude nimetusi

			sõnu *eile*, *täna*, *homme*		
				Laps eristab mõisteid *varsti*, *hiljem*	Laps määrab kellaaega täistundides
					Laps kasutab kõnes õigesti mõisteid *noorem*, *vanem*
					Laps kasutab kõnes õigesti sõnu *enne*, *praegu*, *hiljem*, *varem*

Orienteerumine ruumis

1-2 a	2-3 a	3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
Laps paigutab täiskasvanut matkides esemeid üksteise sisse, peale ja alla	Laps paigutab juhendamisel esemeid üksteise sisse, peale, alla, ette, taha ja kõrvale	Laps määrab teiste laste ja esemete asukohta enda suhtes: ülal-all, ees-taga (minu ees, minu taga jne)	laps määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes (seisan sõbra taga; olen tahvli ees)	Laps määrab eseme asukohta teise eseme suhtes: all, peal, kohal, keskel, ääres, vasakul, paremal	Laps orienteerub tasapinnal (paberil)

		Laps tutvub mõistetega *parem*, *vasak*	Laps määrab vasakut ja paremat poolt	Laps orienteerub lihtsama juhise järgi ruumis ja õues	Laps määrab eseme asukohta teise eseme suhtes: all, peal, kohal, keskel, ääres, vasakul, paremal
					Laps tutvub kaardilugemise põhimõtetega
					Laps kasutab kõnes õigesti mõisteid *vasak*, *parem*

KUNST

Kujutamine ja väljendamine

1-2 a	2-3 a	3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
Laps osaleb kunstitegevuses	Laps osaleb kunstitegevuses	Laps kujutab tuttavaid asju, nähtusi, inimesi	Laps kujutab kunstitöödes tuttavaid asju, kogetud sündmusi ja oma fantaasiat	Laps kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu	Laps kujutab ümbritsevat vabalt valitud ja isikupärasel viisil
Laps tunneb huvi loova eneseväljenduse vastu (kritseldab, meisterdab vms vaba tegevusena)	Laps annab enda kunstitööle nimetuse ja vastab küsimustele selle kohta		Laps kasutab suunamisel oma töödes erinevaid värve	Laps kasutab omandatud tehnilisi võtteid enda töö kujundamisel	Laps püsib oma töös valitud teemas seda isikupäraselt tõlgendades
	Laps tunneb huvi loova eneseväljenduse vastu (kritseldab, meisterdab vms vaba tegevusena)		Laps valib oma mõtte teostamiseks erinevad vahendid	Laps orienteerub paberil (all, üleval, nurgas, servas)	
				Laps oskab juhendamisel paberit osadeks jagada	

Kujundamine					
1-2 a	**2-3 a**	**3-4 a**	**4-5 a**	**5-6 a**	**6-7 a**
Laps matkib täiskasvanu liigutusi erinevate kunstivahenditega tegutsemisel	Laps kaunistab erinevate vahenditega ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid	Laps lisab kunstiteosele iseloomulikke detaile	Laps koostab eseme kaunistamiseks elementidest lihtsa kordumisskeemiga mustririba	Laps kasutab dekoreerimisel motiive, šabloone ja templeid	Laps kasutab kunstitööd luues kogu paberi pinda
		Laps kaunistab erinevaid esemeid etteantud motiividega	Laps kujundab tähtpäevakaardi	Laps koostab elementidest kordumisskeemiga mustririba eseme kaunistamiseks	Laps mõistab mustri rütmi ja suudab seda jätkata
		Laps vajutab templiga erinevatele pindadele jäljendeid	Laps kujundab erinevaid esemeid motiivide või šabloonidega		Laps kasutab kunsti õpi- ja kasvukeskkonna kujundamiseks

Voolimine					
1-2 a	**2-3 a**	**3-4 a**	**4-5 a**	**5-6 a**	**6-7 a**
Laps muudab voolimismassi kuju muljumise teel	Laps kasutab õpetajat jäljendades erinevaid voolimisvõtteid (muljub ja näpistab, rullib, veeretab, venitab voolimismassi)	Laps kasutab mõnda voolimisvõtet (muljub, näpistab, rullib, veeretab ja venitab voolimismassi)	Laps õõnestab voolimismassi pöidlaga vajutades süvendi	Laps silub voolimismassi pinda ning detailide ühenduskohti	Laps arvestab erinevate voolimismasside eripärasid

Laps tükeldab juhendamisel voolimismassi	Laps tükeldab abivahendi abil voolimismassi	Laps kasutab erinevaid abivahendeid voolimismassi töötlemiseks	Laps pigistab suuremast tükist välja väiksemaid detaile	Laps voolib erinevaid voolimisvõtteid kasutades erineva kuju ja suurusega esemeid	Laps voolib erinevaid voolimisvõtteid kasutades erineva kuju ja suurusega esemeid
Laps vajutab voolimismassi auke	Laps vajutab voolimismassi sisse auke ja jäljendeid		Laps voolib erineva kuju ja suurusega esemeid kasutades täiskasvanu juhendamisel erinevaid voolimisvõtteid		
			Laps ühendab voolitud detaile omavahel		

Joonistamine					
1-2 a	**2-3 a**	**3-4 a**	**4-5 a**	**5-6 a**	**6-7 a**
Laps tõmbab juhendamisel jämedate joonistusvahenditega erinevaid jooni	Laps tekitab iseseisvalt jämedate joonistusvahendiga (rasvakriidid, pehmed pliiatsid jne) erinevaid jälgi (täppe ning vertikaalseid, horisontaalseid, sirgeid, lainelisi, katkendlikke ja spiraalseid jooni)	Laps tõmbab erineva kujuga ja suunaga jooni	Laps kujutab joonistades lihtsamaid objekte	Laps katab pindu erineva tumeduse ja jämedusega joontega	Laps värvib ja joonistab varieerides käe liikumise suunda
	Laps hoiab meeldetuletamisel paberit kinni	Laps hoiab juhendamisel õigesti pliiatseid ja kriite	Laps kasutab erinevaid joonistusvahendeid pinna ühtlaseks katmiseks	Laps püsib tööd värvides valdavalt piirjoontes	Laps püsib tööd värvides piirjoontes
			Laps kasutab joonistusvahendeid liigse surveta	Laps kasutab emotsioonide ja meeleolu väljendamiseks enda töödes erinevaid motiive	

Maalimine					
1-2 a	**2-3 a**	**3-4 a**	**4-5 a**	**5-6 a**	**6-7 a**
Laps kannab värvi pintsliga alusele (paber, kivi vms)	Laps kannab värvi pintsliga alusele (paber, kivi vms)	Laps võtab pintsliga värvi ja puhastab pintsli enne uue värvi võtmist	Laps katab maalides pinna ühtlaselt ja ühekordselt	Laps väldib värvide määrdumist	Laps arvestab erinevate värvide eripärasid (guašš, akvarell, akrüül jne)
Laps jätab täiskasvanut matkides paberile jäljendi (svammiga, templiga vms)	Laps jätab paberile jäljendeid (svammiga, templiga vms)	Laps katab pinna värviga	Laps teeb pintslivajutuste ja -tõmmetega objektidele väiksemaid detaile	Laps kasutab vastavalt vajadusele erineva jämedusega pintsleid	Laps kasutab õpitud maalimistehnikaid oma töö loomiseks
Laps trükib juhendamisel sõrmega ja kogu käega	Laps trükib näpuvärvidega kasutades selleks enda sõrmi ja kogu kätt	Laps teeb õiget tehnikat kasutades pintsliga erineva kujuga jäljendeid			
	Laps tutvub pintsli puhastamisetehnikatega erinevaid värve kasutades (guašš, akvarell)				

Meisterdamine					
1-2 a	**2-3 a**	**3-4 a**	**4-5 a**	**5-6 a**	**6-7 a**
Laps kortsutab pehmet paberit	Laps kortsutab paberit	Laps kannab liimi erinevatele pindadele	Laps lõikab paberist ribasid ja kujundeid	Laps kasutab meisterdamiseks loovalt mitmekesiseid vahendeid (sh looduslikke) ning ühendab detaile erinevaid materjale ja tehnikaid kasutades	Laps kasutab meisterdamiseks loovalt mitmekesiseid vahendeid (sh looduslikke) ning ühendab detaile erinevaid materjale ja tehnikaid kasutades
Laps käristab paberit	Laps rebib pehmest paberist tükikesi	Laps rebib paberist ribasid ja tükke	Laps rebib paberist erineva kujuga tükke	Laps kasutab mõningaid voltimisvõtteid	Laps teab erinevaid käsitöövahendeid ja nende kasutusvõimalusi (niit, nõel, heegelnõel, kangasteljed, viltimine jne)
Laps rebib pehmest paberist tükikesi	Laps kasutab liimipulka sihipäraselt	Laps puistab liimiga kaetud pinnale erinevaid materjale	Laps lükib paelale, traadile vm-le auguga esemeid		Laps voldib lihtsamaid esemeid
Laps tutvub liimipulga kasutamisega	Laps tutvub kääride ohutu kasutamisega	Laps voldib paberi pooleks	Laps valib meelepärased vahendid (looduslikku ja tehismaterjali, paberit jm) ning loob oma töö		

		Laps lõikab ribast tükke	Voldib juhendamisel paberi neljaks		
		Laps surub liimiga kaetud detaile alusele kinni			

Kunsti vaatlemine ja vestlemine kunstist					
1-2 a	**2-3 a**	**3-4 a**	**4-5 a**	**5-6 a**	**6-7 a**
Laps vaatleb koos täiskasvanuga pilte, näidistöid ja raamatuillustratsioone	Laps vaatleb koos täiskasvanuga pilte, näidistöid ja raamatuillustratsioone ning vastab küsimustele	Laps nimetab, mida ta oma kunstitöös kujutab	Laps vaatleb omal algatusel raamatuillustratsioone ja kunstitöid	Laps väljendab enda kunstitöös tegelaste tegevusi, omavahelisi suhteid, tegevusaega ja -kohta	Laps tutvustab ja kirjeldab enda valmistatud kunstitöid
Laps näitab teistele enda kunstitööd	Laps näitab teistele oma kunstitööd ja vastab küsimustele	Laps vaatleb pilte, näidistöid, raamatuillustratsioone ning osutab enda jaoks olulistele objektidele ja nähtustele	Laps esitab raamatuillustratsioonide ja kunstitööde kohta küsimusi ja avaldab oma arvamust	Laps põhjendab suunavate küsimuste abil tehniliste lahenduste, vormi- ja värvilahenduste kasutamist	Laps märkab ja kirjeldab kunstiteoste detaile, värve ja meeleolu

		Laps nimetab objekte piltidel ning vastab küsimustele piltide kohta	Laps jutustab küsimuste toel, mida ta on oma töödes kujutanud ning nimetab, mis materjale ta on oma töös kasutanud	Laps vaatleb kunstitöid, esitab küsimusi ja avaldab oma arvamust	Laps fantaseerib ja jutustab kunstiteosest (sh mis juhtus enne ja mis juhtub pärast)
			Laps suhtub kaaslaste töödesse heasoovlikult		Laps loob isikupärase kunstitöö raamatuillustratsioonide, fotode ja kunstiteoste põhjal

Värviõpetus

1-2 a	2-3 a	3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
Laps leiab ümbritsevast sama värvi eseme	Laps tunneb ära ja nimetab põhivärve	Laps tunneb põhivärve ning teab, et nende segamisel tekivad uued värvid	Laps võrdleb heledamaid ja tumedamaid värvitoone	Laps segab heledamaid ja tumedamaid toone	Laps tunneb ümbritsevas esinevaid värve ja nimetab erinevaid värvitoone (hallikas, taevasinine jne)
		Laps eristab heledaid ja tumedaid toone	Laps teab, kuidas põhivärvidest segada sekundaarvärve	Laps segab põhivärvidest sekundaarvärve	Laps segab põhivärvidest kokku oma tööks vajalikke toone

MUUSIKA

Laulmine

1-2 a	2-3 a	3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
Laps kuulab ja jälgib õpetaja laulu	Laps laulab tuttavaid laule	Laps huvitub laululistest tegevustest ja püüab õpetajaga kaasa laulda (lauldes kaasa nt üksikuid silpe, sõnu, laululõike)	Laps laulab rühmaga samas tempos	Laps laulab eakohaseid laule loomuliku häälekasutusega	Laps laulab eakohaseid laule rühmaga samas tempos, ilmekalt ja loomuliku häälekasutusega
	Laps kuulab ja jälgib õpetaja laulu	Laps osaleb laulude esitamises (plaksutab või laulab kaasa)	Laps laulab peast koos rühmaga õpitud rahva- ja lastelaule	Laps laulab rühmaga samas tempos	Laps laulab eakohaseid laule ning esitab neid rühmas või üksi (rahvalaul, lastelaul)
				Laps laulab eakohaseid laule ning esitab neid rühmas (rahvalaul, lastelaul)	

Muusika kuulamine					
1-2 a	**2-3 a**	**3-4 a**	**4-5 a**	**5-6 a**	**6-7 a**
Laps kuulab muusikapala	Laps kuulab muusikapala	Laps reageerib muusikat kuuldes (nt plaksutab, kõigutab keha vm)	Laps kuulab laulu ja muusikapala	Laps kuulab laulu ja muusikapala huviga	Laps suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat eakohase sõnavaraga iseloomustada
		Laps osaleb tegevuslikus muusika kuulamises (nt muusika saatel guaššidega või näpuvärvidega maalimine)	Laps väljendab kuulatud muusikas tajutud kontrastseid meeleolusid läbi oma emotsionaalse reageeringu kasutades selleks liigutusi, liikumist või kunstitegevust	Laps väljendab kuulatud muusikas tajutud meeleolusid erinevate muusikaliste tegevuste (liikumise, laulmise, pillimängu) kaudu, näiteks järgib tempot ja rütmi kehalise liikumisega või tunneb ära õpitud laulu (kuuldes nii meloodiat kui ka sõnu), hakkab kaasa laulma	Laps suudab oma tegevuses loovalt väljendada muusika kuulamisest saadud elamusi (jutustamise, maalimise, joonistamise, liikumise jne kaudu)
			Laps tunneb kuulmise järgi ära mõningaid õpitud laule (nt hakkab kaasa laulma)		

Pillimäng					
1-2 a	**2-3 a**	**3-4 a**	**4-5 a**	**5-6 a**	**6-7 a**
Laps mängib õpetaja ettenäitamisel kuuldud muusikale kehapilli kaasa (plaksutab, plaksutab kaasa pulssi või rütmi)	Laps mängib õpetaja ettenäitamisel kuuldud muusikale rütmipillidega kaasa (marakas, kõlapulgad, trumm, kuljused, kelluke)	Laps mängib muusikat kuulates, liikudes või lauldes kaasa pulssi või rütmi rütmipillil (kehapill, kõlapulgad, randmekuljused, väike trumm, marakas)	Laps mängib rütmipille (nt kõlakarp, trumm, kuljused, pandeira) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks	Laps mängib ja tunneb kuulates tämbri järgi ära õpitud rütmipille	Laps mängib rütmi- ja meloodiapillidel (nt puuagoogo, taldrik, guiro, triangel, kõlaplaadid) lihtsamaid ostinato kaasmänge (lühikest korduvat rütmi-, viisi- või meloodialõiku)
Laps huvitub instrumentidest ja tuleb toime nende hoidmisega (marakas, kõlapulk, trumm, kuljused, kelluke)			Laps eristab kuulates pille tämbri järgi	Laps mängib rütmisaateid lasteriimidele ja -lauludele	Laps mängib pilliansamblis
				Laps tutvub rahvapillidega	Laps eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille ning nimetab neid (nt rütmipillid, Eesti rahvapillid)
				Laps osaleb ansambli mängus, alustab ja lõpetab koos teistega,	Laps suudab mängida rahvapilliga fraase, meloodialõike

				mängib nendega ühes tempos	
				Laps mängib tamburiini, kõlatoru, võrutrummi, kastanjette jne	

Muusikalis-rütmiline liikumine

1-2 a	2-3 a	3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
Laps sooritab koos õpetajaga liikumist (kõnd, tammumine jalalt jalale, põlvest nõtkumine kohapeal, põlvele patsutamine, lehvitamine, plaksutamine, keerutamine üksikult)	Laps sooritab koos õpetajaga lihtsaid liikumisi vastavalt laulu tekstile (paigaltammumine, keerutamine üksikult, koosjalu hüplemine, lehvitamine, käte peitmine selja taha, viibutamine sõrmega, kükitamine)	Laps liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule arvestades pulssi ja meetrumit (nt kõnd ja jooks, päkkadel kõnd, ühe ja vaheldumisi kahe jalaga koputamine, paarilisega keerutamine)	Laps väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu (nt plastilise intoneerimise ehk loova liikumisega)	Laps muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register) arvestades pulssi ja meetrumit (nt liigub hanereas ja ringis nii üksi kui ka paaris)	Laps suudab tantsida eakohaseid tantse
Laps tajub ja matkib aeglast ja kiiret rütmi	Laps tajub ja matkib aeglast ja kiiret rütmi	Laps osaleb laulumängudes	Laps tantsib kasutades eakohaseid tantsuelemente (nt põlvetõstekõnd ja	Laps esitab õpetaja seatud tantse kasutades õpitud tantsuelemente	Laps suudab liikuda vastavalt muusika rütmile ja meeleolule

			-jooks, liikumine hanereas ja ringis)		
			Laps osaleb laulumängudes	Laps osaleb laulumängudes	Laps osaleb laulumängudes, suudab olla jutumängija rollis, rakendab mängureegleid
					Laps esitab õpetaja seatud tantse ja laulumänge

Valdkond LIIKUMINE

Liikumine

Liikumisteadmised

1-2 a	2-3 a	3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
Laps liigub õpetaja juhendamisel ohutult	Laps liigub õpetaja juhendamisel ruumis ohutult	Laps arvestab kaaslastega aktiivses tegevuses	Laps jälgib meeldetuletamisel hügieeninõudeid - peseb peale tundi käed, näo ja kaenlaalused	Laps arvestab enese ja teiste ohutusega liikumisel ja mängudes	Laps valib liikumiseks ja mängimiseks sobivad paigad ja vahendid ning peab kinni üldistest ohutusreeglitest
Laps teeb tutvust erinevate liikumisvahenditega (pall, rõngas)		Laps peseb käed peale liikumistegevuste lõpetamist		Laps rakendab iseseisvalt elementaarseid hügieeninõudeid	Laps tunneb ja teab kodukohas valitsevaid ohte, oskab vältida ohtu sattumist ja tunneb ohutusreegleid erinevates situatsioonides (nt ristmiku ületus, lahtine veekogu)
		Laps valib õpetaja korraldusel teiste riiete hulgast välja spordiriided		Laps talub kaotust võistlusmängudes	Laps peseb ennast pärast aktiivset kehalist tegevust
					Laps keskendub sihipärasele kehalisele tegevusele

Põhiliikumisoskused					
1-2 a	**2-3 a**	**3-4 a**	**4-5 a**	**5-6 a**	**6-7 a**
Laps sooritab harjutusi õpetajat matkides	Laps liigub vabalt, valitseb edaspidi liikudes oma keha	Laps kõnnib joonel või kitsal pinnal asetades ühe jala teise ette	Laps jookseb kontrollitult - vahetab suunda, kiirendab, aeglustab, pidurdab, põikleb	Laps kõnnib selg ees joonel asetades ühe jala teise taha	Laps kõnnib trepist alla ja üles iseseisvalt ilma käsipuust kinni hoidmata
Laps kõnnib stabiilselt ja turvaliselt ruumis	Laps hoiab kõndides ja jooste sihti	Laps valitseb tagurpidi liikudes oma keha	Laps omandab õige jooksutehnika	Laps hoiab tasakaalu piiratud pinnal liikudes	Laps seisab ühel jalal u 20 sekundit
Laps kõnnib hoides käes mänguasja (kõige pealt väiksemat, hiljem suurt mänguasja kahe käega)	Laps kõnnib külg ees, päkkadel, selg ees (u 10 sammu), piiratud laiemal pinnal	Laps kõnnib trepist üles vahelduvsammuga hoides ühe käega käsipuust või käsipuud kasutamata	Laps seisab ühel jalal u 4-8 sekundit	Laps kõnnib trepist alla vahelduvsammuga hoides ühe käega käsipuust	Laps hüppab hüppenööriga
Laps kõnnib trepist üles ja alla juurdevõtusammuga ehk astub vahepeal mõlema jalaga samale astmele ning hoiab ühe käega käest või käsipuust	Laps jookseb, jääb seisma, väldib takistusi	Laps ületab madalamaid takistusi	Laps hüppab kahel jalal ettepoole liikudes u 0,5 m.	Laps valdab õiget jooksutehnikat ning valib sobiva kiiruse	Laps tutvub põrgatamise tehnikatega

Laps harjutab jooksmist (pigem nagu kiire kõnd)	Laps jookseb veereva vahendi järgi (pall, rõngas)	Laps kõnnib ja jookseb erineva tempoga	Laps hüppab ühel jalal umbes 2-3 korda kohapeal või vähesel määral edasi liikudes	Laps seisab ühel jalal üle 8 sekundi	Laps oskab põrgatada liikumisel.
Laps seisab ühel jalal hoides samaaegselt käega toest kinni	Laps hüppab madalalt astmelt alla üks jalg ees	Laps seisab ühel jalal u 3 sekundit	Laps galopeerib ees- ja külggalopis	Laps hüppab sulghüpetega edasi u 1 m ja tahapoole u 1 m.	Laps põrgatab paigal, kõnnilt, jooksult
Laps viskab kahe käega suurt palli suunaga alt üles	Laps veeretab palli, viskab palli tõstes käed üles ja visates üle pea, hüpitab palli käes ja lööb palli jalaga	Laps seisab tandemseisus (üks jalg täpselt teise ees)	Laps tutvub hüppenööriga hüppamise tehnikaga	Laps hüppab kohapeal ühel jalal u 15 korda	Laps kasutab tegevustes mõlemat kätt
Laps istub iseseisvalt madalale toolile	Laps ronib ja roomab üle ja läbi väikeste takistuste	Laps hüpleb ühe koha peal kahel jalal	Laps püüab, viskab, põrgatab palli kahe käega.	Laps viskab palli vastu seina ja püüab kinni	Laps kasutab täpsust nõudvates tegevustes domineerivat kätt
Laps kükitab ilma toeta, tõuseb kükist püsti		Laps püüab kinni suure palli	Laps harjutab palliviset ühe käega	Laps valdab õiget palli viskamise ja püüdmise tehnikat	
		Laps viskab palli ülalt parema/vasaku käega ning suunaga alt üles kahe käega	Laps tutvub palli põrgatamise tehnikaga kasutades põrgatamiseks vaid ühte kätt	Laps põrgatab palli domineeriva käega	

		Laps liigub ringjoonel		Laps kontrollib oma rühti, valitseb enda liigutusi ja kehahoidu	
				Laps ronib varbseinal vahelduvalt teostades samal ajal ülesandeid	

Liikumismängud

1-2 a	2-3 a	3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
Laps mängib matkiva sisuga kõnni ja jooksumänge	Laps mängib koos juhendaja või kaaslastega kõnni- ja jooksumänge	Laps mängib koos juhendaja ning kaaslastega kõnni- ja jooksumänge	Laps mängib 2–4 reeglisisuga liikumismänge	Laps mängib mitme reegliga liikumismänge	Laps kasutab ausa mängu põhimõtteid, peab kinni kokkulepitud mängureeglitest
	Laps õpib mängima ühe reegliga liikumismänge	Laps õpib mängima ühe reegliga liikumismänge	Laps pingutab rühmategevustes ühise eesmärgi saavutamise nimel	Laps mõtleb tuginedes õpitule välja uusi mänge ja reegleid	Laps organiseerib ise liikumismänge
			Laps osaleb jõukohastes teatevõistlustes (nt joonejooksud)	Laps mängib kollektiivseid võistlusmänge	Laps mängib sportlike elementidega pallimänge (korvivisked, jalgpall jms)

				Laps osaleb kombineeritud teatevõistlustes	Laps võistleb kombineeritud teatevõistlustes

Spordialad

1-2 a	2-3 a	3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
	Laps sooritab ette näitamise ja juhendamise abil erinevaid lihtsamaid asendeid ja liikumisi	Laps sooritab täiskasvanu ettenäitamisel ja juhendamisel keskmise raskusega asendeid ja liikumisi	Laps sooritab harjutusi õpetaja korralduste ja sõnaliste selgituste järgi	Laps sooritab tehniliselt õigesti erinevate vahenditega harjutusi (pall, hüpits)	Laps valitseb oma liigutusi ruumis, maastikul, tänaval
	Laps joondub ühele viirule	Laps sooritab täiskasvanu ettenäitamisel ja juhendamisel õpetaja ning kaaslastega ühtses tempos harjutusi	Laps sooritab täiskasvanu juhendamisel kuni neljast harjutusest koosneva kombinatsiooni	Laps hoiab oma kohta erinevates rivistustes, kolonnis, ringis, viirus	Laps veab kaaslast kelgul
	Laps istub stabiilselt kelgul ja hoiab tasakaalu mäest laskudes	Laps sõidab iseseisvalt kelguga mäest alla	Laps oskab joonduda viirgu ja kolonni, moodustada paare ja ringi	Laps sõidab kelguga erinevatel viisidel (istudes, põlvedel)	Laps suusatab koordineeritult ning oskab iseseisvalt suusavarustust käsitleda

	Laps veab tühja kelku	Laps liigub suuskadel otsesuunas	Laps oskab kasutada harjutuste sooritamiseks erinevaid vahendeid	Laps sooritab tegevusi nagu vahendi haaramine ja kelgult maha keeramine	Laps valdab turvalise kelgutamise põhireegleid - pidurdamine, mahakeeramine, oskab adekvaatselt hinnata kaugusi ja liikumiskiirust
	Laps õpib jooksu- ja tõukerattaga sõitu ning ohutut liiklemist	Laps sõidab rattaga (3-rattaline või abiratastega jalgratas, tõukeratas), harjutab laia kaarega pöördeid, õpib pidurdamist	Laps teab kelgumäe ohutusreegleid, oskab kelguga pidurdada	Laps sõidab iseseisvalt 2-rattalise jalgrattaga.	Laps sõidab jalgrattaga koos täiskasvanuga kergliiklusteel
		Laps teab esmaseid rattasõidureegleid	Laps kasutab suuskadel liikudes käte abi ja keppide tuge	Laps teab turvalise rattasõidu reegleid ja kasutab turvavarustust.	Laps järgib ohutu sõidu reegleid (tee ületamine õiges kohas) ja oskab iseseisvalt kasutada vajalikku turvavarustust
			Laps pidurdab jalgrattaga, hoiab sõites pikivahet	Laps tutvub hooga ja hoota kaugushüppe tehnikatega	Laps sõidab jalgrattaga/tõukerattaga sooritades sõidu ajal erinevaid ülesandeid
			Laps tutvub pallimängudega (korv- ja jalgpall)	Laps tutvub kaugus- ja täpsusvisetega	Laps mängib sportlike elementidega mänge (korvpall, jalgpall, rahvastepall jne);

			Laps tutvub võimlemisega	Laps tutvub lühikese ja pika distantsi jooksuga	Laps nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi
			Laps tutvub pendelteatejooksuga	Laps tunneb lihtsamaid korv- ja jalgpallielemente	Laps võistleb kombineeritud teatevõistlustel
			Laps valdab esmaseid eakohaseid kergejõustikutehnikaid (kaugushüpe, jooks)	Lapsel kinnistuvad spordialadele iseloomulikud tehnikad (äratõuge, hüppamisel pehme ning vetruv maandumine, palli viskamise tehnika visates palli ühe käega/kahe käega jms)	
			Laps tutvub kergejõustikuga (s.h jooks ja kaugushüpe)		
			Laps tutvub rahvaspordiga (köievedu, kotisjooks)		

Tants ja rütmika					
1-2 a	**2-3 a**	**3-4 a**	**4-5 a**	**5-6 a**	**6-7 a**
Laps matkib õpetaja liikumist ja osaleb erinevates laulumängudes	Laps sooritab rütmiliselt imiteerivaid liigutusi muusika järgi	Laps kõnnib, jookseb ja hüpleb rütmiliselt muusika järgi	Laps õpib õpetaja poolt ettenäidatud tantsu	Laps jäljendab liikumisega erinevaid rütme ning annab liikumise kaudu edasi muusika meeleolu (loovliikumine)	Laps tantsib lihtsamaid eesti rahvatantse
		Laps sooritab õpetaja juhendamisel muusika järgi erinevas tempos liigutusi	Laps tutvub lihtsamate põhisammude (eesgalopp, külggalopp, hüpaksamm, juurdevõtusamm jm) ning põhimõistetega (päri- ja vastupäev; ring; sõõr; kodarjoon; paarilisega rinnati, seljati, küljeti; süld-, sulg-, eest-, ristvõte jm).	Laps kasutab lihtsamaid tantsusamme üksi ja rühmas liikudes, sooritab liikumisi kaaslastega ühel ajal	Laps väljendab liikumise kaudu oma emotsioone
			Laps plaksutab ja liigub järgides muusikarütmi	Laps tantsib kasutades eakohaseid elemente (põlvetõstekõnd ja -jooks, juurdevõtusamm, ees- ja külggalopp)	Laps loob ise lihtsamaid tantse ja esitab neid kaaslastele

				Laps liigub loovalt muusika järgi kasutades erinevaid vahendeid (lindid, pallid, rätikud)	
				Laps liigub vastavalt muusikatempo kiirenemisele või aeglustumisele	
				Laps osaleb laulumängudes	

Vaba aeg ja loodusliikumine					
1-2 a	**2-3 a**	**3-4 a**	**4-5 a**	**5-6 a**	**6-7 a**
		Laps teeb kaasa kuni 500 m pikkuse rännaku	Laps läbib pausidega 2-4 km pikkuse teekonna	Laps läbib pausidega 3-5 km pikkuse teekonna	Laps läbib pausidega 5-8 km pikkuse teekonna
			Laps orienteerub koos täiskasvanuga looduses	Laps oskab täiskasvanu juhendamisel kasutada orienteerumiskaarti ning koos kaaslastega kaardi järgi orienteeruda	Laps orienteerub kasutades kaarti
				Laps kasutab spordi- ja mänguväljakute vahendeid ohutult ja sihipäraselt	Laps liigub erinevate liikumisvahenditega (ratas, suusad, rulluisud jm)
					Laps mängib lihtsamaid maastikumänge

DIGI

Info- ja andmekirjaoskus

1-2 a	2-3 a	3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
		Laps arutleb täiskasvanuga teemal, et ekraanimeedia ei pruugi olla tõsielu	Laps arutleb täiskasvanuga teemal, et ekraanimeedia ei pruugi olla tõsielu	Laps mõistab, et ekraanimeedias (nt multifilmides, videomängudes) kajastatu ei pruugi olla tõsielu	Laps avab veebilehitseja ja otsingumootori täiskasvanu juhendamisel
					Laps valib infootsinguks sobivad võtmesõnad (nt enda nimi, oma küla või linn)
					Laps mõistab, et ekraanimeedias (nt multifilmides, videomängudes) kajastatu ei pruugi olla tõsielu

Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas					
1-2 a	**2-3 a**	**3-4 a**	**4-5 a**	**5-6 a**	**6-7 a**
			Laps teab, et internetis ja elus kehtivad sarnased käitumisreeglid	Laps teab, et internetis ja elus kehtivad sarnased käitumisreeglid	Laps teab, et kõik inimesed internetis ei ole heatahtlikud ja hoidub võõrastega suhtlemisest
				Laps teab, et kõik inimesed internetis ei ole heatahtlikud ja hoidub võõrastega suhtlemisest	Laps teab, kuidas käituda videokõne puhul - mis on sobilik tegevus ja mis mitte
				Laps teab, et iga tema tegevus internetis jätab jälje (nt tema tegevust saab jälgida)	Laps teab, et iga tema tegevus internetis jätab jälje (nt tema tegevust saab jälgida)
					Laps nimetab, millist digisisu (nt pilt, video, audio) on sobilik jagada ja kellega
					Laps teab, et internetis ja elus

					kehtivad sarnased käitumisreeglid
					Laps suhtleb rühmakaaslaste ja õpetajatega kasutades digiseadmeid (sh robootikaseadmed) eakohaselt ning järgides seejuures kokkulepitud reegleid

Digisisu loomine ja programmeerimine

1-2 a	2-3 a	3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
Laps sisestab õpetaja juhendamisel seadmele lihtsamaid käsklusi	Laps sisestab õpetaja juhendamisel seadmele lihtsamaid käsklusi	Laps täidab kuni kolmesammulist tegevusjuhist	Laps täidab vähemalt kolmesammulist tegevusjuhist	Laps täidab samm-sammulist tegevusjuhist	Laps teeb kaameraga/ nutiseadmega fotosid ja videoklippe
	Laps loob õpetaja abiga digitaalseid materjale (nt pilt, video)	Laps tutvub läbi mängu lihtsate programmeerimisvõtetega	Laps tutvub läbi mängu lihtsate programmeerimisvõtetega	Laps teab, et tema ise on oma loomingu autor (autoriõigused)	Laps teab, et tema ise on oma loomingu autor (autoriõigused)

		Laps konstrueerib täiskasvanu juhendamisel klotsidest mudeleid ja ehitisi etteantud juhendi alusel	Laps konstrueerib vastavalt juhendile klotsidest mudeleid ja ehitisi	Laps konstrueerib vastavalt juhendile klotsidest mudeleid ja ehitisi	Laps loob koos täiskasvanuga lihtsa animatsiooni
		Laps teeb kaameraga/ nutiseadmega fotosid ja videoklippe	Laps teeb kaameraga/ nutiseadmega fotosid ja videoklippe	Laps teeb kaameraga/ nutiseadmega fotosid ja videoklippe	Laps joonistab digiseadmes ja/või digiseadmega (nt joonistav robot, 3D pliiats) pilte
		Laps salvestab heli	Laps loob koos täiskasvanuga lihtsa animatsiooni	Laps salvestab heli	Laps salvestab heli
		Laps juhib lihtsamaid robootikaseadmeid (parem-vasak, edasi-tagasi)	Laps joonistab digiseadmes ja/või digiseadmega (nt joonistav robot, 3D pliiats) pilte	Laps joonistab digiseadmes ja/või digiseadmega (nt joonistav robot, 3D pliiats) pilte	Laps muudab ja täiendab enda loodud digisisu (nt pilti, fotot)
		Laps loob koos õpetajaga mängukeskkonna aluse	Laps salvestab heli		Laps juhib lihtsamaid robootikaseadmeid
		Laps leiutab ise ehitisi, masinaid ja objekte	Laps juhib lihtsamaid robootikaseadmeid (parem-vasak, edasi-tagasi).	Laps muudab ja täiendab enda loodud digisisu (nt pilti, fotot)	Laps koostab lihtsa algoritmi (nt pildilise) ühest elulisest tegevusest

			Laps koostab lihtsa algoritmi (nt pildilise) ühest elulisest tegevusest	Laps juhib lihtsamaid robootikaseadmeid (parem-vasak, edasi-tagasi)	Laps täidab samm-sammulist tegevusjuhist
			Laps loob koos õpetajaga mängukeskkonna aluse	Laps koostab lihtsa algoritmi (nt pildilise) ühest elulisest tegevusest	Laps mõtleb algoritmiliselt (loob programmi, tuvastab vigu) ja loogiliselt (ennustab programmi käitumist, kavandab teekonda)
			Laps julgeb katsetada digi- ja robootikaseadmeid	Laps loob koos õpetajaga mängukeskkonna aluse	Laps oskab programmeerida (parem-vasak, edasi-tagasi)
			Laps oskab luua lihtsaid liikumisradu ja näha ette roboti käitumist täiskasvanu juhendamisel	Laps katsetab digi- ja robootikaseadmeid	Laps loob koos õpetajaga mängukeskkonna aluse
			Laps leiutab ise ehitisi, masinaid, objekte	Laps oskab luua lihtsaid liikumisradu ja näha ette roboti käitumist	Laps katsetab digi- ja robootikaseadmeid ning leiab loovaid lahendusi
				Laps leiutab ise ehitisi, masinaid, objekte	Laps oskab luua liikumisradu ja näha ette roboti käitumist

				Laps mõistab robootikaga seonduvat sõnavara	Laps suudab joonistel kujutatud õpetuste järgi roboteid kokku panna
				Laps loob koos täiskasvanuga lihtsa animatsiooni	Laps teab haridusroboti põhilisi tööpõhimõtteid
					Laps leiutab ise ehitisi, masinaid, objekte või roboteid ja programmeerib need töötama
					Laps mõistab robootikaga seonduvat sõnavara

Digiturvalisus					
1-2 a	**2-3 a**	**3-4 a**	**4-5 a**	**5-6 a**	**6-7 a**
Laps tutvub digi- ja robootikavahenditega ning nende turvalise kasutamisega	Laps tutvub digi- ja robootikavahenditega ning nende turvalise kasutamisega	Laps kasutab digi- ja robootikaseadmeid heaperemehelikult	Laps kasutab digi- ja robootikaseadmeid heaperemehelikult	Laps kasutab digi- ja robootikaseadmeid heaperemehelikult	Laps kasutab digi- ja robootikaseadmeid heaperemehelikult
			Laps teatab täiskasvanule, kui seade ei ole töökorras või mõni selle detail on kaduma läinud	Laps teatab täiskasvanule, kui seade ei ole töökorras või mõni selle detail on kaduma läinud	Laps teatab täiskasvanule, kui seade ei ole töökorras või mõni selle detail on kaduma läinud
			Laps teab, et kaaslaste pildistamiseks või filmimiseks tuleb luba küsida	Laps teab, et tundmatute linkide ja reklaamide klikkimine on ohtlik	Laps teab, et tundmatuid programme/rakendusi digiseadmesse ei laeta
			Laps küsib täiskasvanu abi, kui ekraanile ilmuvad teated jäävad arusaamatuks, tunduvad ebasobilikud või häirivad	Laps teab, et kaaslaste pildistamiseks või filmimiseks tuleb luba küsida	Laps teab, et tundmatute linkide ja reklaamide klikkimine on ohtlik

			Laps arutleb õpetajaga, missugune on digivahendi kasutamise ajal õige istumisasend ning harjutab seda õpetaja abiga	Laps küsib täiskasvanu abi, kui ekraanile ilmuvad teated jäävad arusaamatuks, tunduvad ebasobilikud või häirivad	Laps teab, et kaaslaste pildistamiseks või filmimiseks tuleb luba küsida
			Laps teab, et piiratud aeg ekraani vaatamiseks on tema enda tervise kaitseks	Laps arutleb õpetajaga, missugune on digivahendi kasutamise ajal õige istumisasend ning harjutab seda õpetaja abiga	Laps teab, et piiratud aeg ekraani vaatamiseks on tema enda tervise kaitseks
				Laps teab, et piiratud aeg ekraani vaatamiseks on tema enda tervise kaitseks	Laps teab, et digitehnoloogia kasutamine kulutab energiat
				Laps teab, et digi- ja robootikaseadmeid on vaja laadida	Laps teab, et digi- ja robootikaseadmeid on vaja laadida

				Laps teab, et enda ja teiste isiklikku infot (nt nimi, kodune aadress, isiklikud pereasjad) internetis ei jagata	Laps teab, et vananenud ja katkine tehnoloogia ei ole olmeprügi
				Laps on teadlik erinevatest ohtudest (oht füüsilisele ja vaimsele tervisele) arvuti/tahvelarvuti kasutamisel	Laps küsib täiskasvanu abi, kui ekraanile ilmuvad teated jäävad arusaamatuks, tunduvad ebasobilikud või häirivad
					Laps teab, et enda ja teiste isiklikku infot (nt nimi, kodune aadress, isiklikud pereasjad) internetis ei jagata
					Laps arutleb õpetajaga, missugune on digivahendi kasutamise ajal õige istumisasend ning harjutab seda õpetaja abiga

					Laps on teadlik erinevatest ohtudest (oht füüsilisele ja vaimsele tervisele) arvuti/tahvelarvuti kasutamisel

Probleemilahendus

1-2 a	2-3 a	3-4 a	4-5 a	5-6 a	6-7 a
	Laps kasutab õpetaja juhendamisel digitehnoloogiat loomingulisel eesmärgil	Laps kasutab õpetaja juhendamisel digitehnoloogiat loomingulisel eesmärgil	Laps kasutab õpetaja juhendamisel digitehnoloogiat loomingulisel eesmärgil	Laps kasutab õpetaja juhendamisel digitehnoloogiat loomingulisel eesmärgil	Laps kasutab õpetaja juhendamisel digitehnoloogiat loomingulisel eesmärgil
			Laps avab või suleb rakenduse digivahendis	Laps avab või suleb rakenduse digivahendis	Laps avab või suleb rakenduse digivahendis
			Laps lülitab digiseadet (sh robootikaseadet) sisse ja välja	Laps lülitab digiseadet (sh robootikaseadet) sisse ja välja	Laps lülitab digiseadet (sh robootikaseadet) sisse ja välja
				Laps teab graafilise kasutajaliidese ikoone (nt *mängi*, *paus*, *peata*, *edasi* nupud)	Laps valib ülesande lahendamiseks tuttava digiseadme (sh robootikaseadme)

				Laps oskab kasutada eakohaseid rakendusi	Laps annab enda digipädevustele hinnangu (nt kasutades pildilisi sümboleid)
					Laps kasutab graafilise kasutajaliidese ikoone (nt mängi, paus, peata, edasi nupud)
					Laps oskab kasutada eakohaseid rakendusi

Valdkond STEAM

STEAM					
Ennustamine					
1-2 a	**2-3 a**	**3-4 a**	**4-5 a**	**5-6 a**	**6-7 a**
	Laps teeb enne katset selle kohta käivaid ennustusi	Laps teeb enne katset selle kohta käivaid ennustusi	Laps teeb enne katset selle kohta käivaid ennustusi	Laps teeb enne katset selle kohta käivaid ennustusi	Laps teeb enne katset selle kohta käivaid ennustusi
Vaatlemine					
1-2 a	**2-3 a**	**3-4 a**	**4-5 a**	**5-6 a**	**6-7 a**
Laps osaleb vaatlusel kasutades erinevaid meeli (nägemis-, haistmis-, maitsmis-, kompimis- ja kuulmismeel)	Laps osaleb vaatlusel kasutades erinevaid meeli (nägemis-, haistmis-, maitsmis-, kompimis- ja kuulmismeel)	Laps osaleb vaatlusel kasutades erinevaid meeli (nägemis-, haistmis-, maitsmis-, kompimis- ja kuulmismeel)	Laps osaleb vaatlusel, kasutades erinevaid meeli (nägemis-, haistmis-, maitsmis-, kompimis- ja kuulmismeel).	Laps osaleb vaatlusel kasutades erinevaid meeli (nägemis-, haistmis-, maitsmis-, kompimis- ja kuulmismeel)	Laps osaleb vaatlusel kasutades erinevaid meeli (nägemis-, haistmis-, maitsmis-, kompimis- ja kuulmismeel)
Laps jälgib katse käigus ainete või objektidega toimuvaid muutuseid	Laps jälgib katse käigus ainete või objektidega toimuvaid muutuseid	Laps jälgib katse käigus ainete või objektidega toimuvaid muutuseid	Laps jälgib katse käigus ainete või objektidega toimuvaid muutuseid	Laps jälgib katse käigus ainete või objektidega toimuvaid muutuseid	Laps jälgib katse käigus ainete või objektidega toimuvaid muutuseid

Analüüs					
1-2 a	**2-3 a**	**3-4 a**	**4-5 a**	**5-6 a**	**6-7 a**
			Laps tõlgendab vaadeldavaid teaduslikke nähtuseid (teeb järeldusi)	Laps tõlgendab vaadeldavaid teaduslikke nähtuseid (teeb järeldusi)	Laps tõlgendab vaadeldavaid teaduslikke nähtuseid (teeb järeldusi)
				Laps kinnitab tehtud tähelepanekuid mõõtmise teel täiskasvanu abiga	Laps kinnitab tehtud tähelepanekuid mõõtmise teel täiskasvanu abiga
				Laps täheldab uue aine moodustumist keemilises reaktsioonis	Laps täheldab uue aine moodustumist keemilises reaktsioonis
					Laps vaatleb ja tõlgendab koos täiskasvanuga objekte ning tegevusi erinevatest vaatenurkadest
					Laps räägib oma kogemusest teaduskatsetega
					Laps kirjeldab oma uurimistulemusi või ideid

Sensoorne taju					
1-2 a	**2-3 a**	**3-4 a**	**4-5 a**	**5-6 a**	**6-7 a**
Laps tunnetab esemete tekstuuri ja materjali	Laps tunnetab esemete tekstuuri ja materjali	Laps tunnetab esemete tekstuuri ja materjali			

Vahendid					
1-2 a	**2-3 a**	**3-4 a**	**4-5 a**	**5-6 a**	**6-7 a**
		Laps kasutab pipetti	Laps kasutab pipetti	Laps kasutab pipetti	Laps kasutab pipetti
		Laps kasutab luupi	Laps kasutab luupi	Laps kasutab luupi	Laps kasutab luupi
		Laps kasutab pinsette	Laps kasutab pinsette	Laps kasutab pinsette	Laps kasutab pinsette

Inseneeria					
1-2 a	**2-3 a**	**3-4 a**	**4-5 a**	**5-6 a**	**6-7 a**
Laps konstrueerib eakohaste vahenditega	Laps konstrueerib eakohaste vahenditega	Laps konstrueerib eakohaste vahenditega	Laps konstrueerib eakohaste vahenditega	Laps konstrueerib eakohaste vahenditega	Laps konstrueerib eakohaste vahenditega

Tööjuhis					
1-2 a	**2-3 a**	**3-4 a**	**4-5 a**	**5-6 a**	**6-7 a**
		Laps järgib katse läbiviimiseks pildijuhist	Laps järgib katse läbiviimiseks pildijuhist	Laps järgib katse läbiviimiseks pildijuhist	Laps järgib katse läbiviimiseks pildijuhist

Lisa 2. Montessori pedagoogika rakendamine Väike Päikese Montessori üksustes

Käesolev lisa kirjeldab Montessori pedagoogika põhimõtete rakendamist Väike Päikese Montessori üksustes ning täiendab Väike Päike Lasteklubi õppekava. Montessori üksustes lähtutakse käesolevas õppekavas kirjeldatud õppimise ja õpetamise põhimõtetest ning rakendatakse neid kooskõlas Montessori pedagoogilise lähenemisega.

Montessori pedagoogika toetab lapse terviklikku arengut, õppimisrõõmu, iseseisvust ja enesejuhtimise kujunemist. Õppimine lähtub lapse individuaalsest arengutempost, huvidest ja valmisolekust ning toimub ettevalmistatud keskkonnas, mis pakub võimalusi iseseisvaks tegutsemiseks, avastamiseks ja süvenemiseks. Käesolevat lisa rakendatakse kõikides Väike Päikese üksustes, kus õppe- ja kasvatustegevus põhineb Montessori pedagoogikal.

Montessori pedagoogika aluspõhimõtted

Montessori pedagoogika on teaduspõhine lähenemine, mille töötas välja Itaalia arst ja pedagoog Maria Montessori. Pedagoogika keskmes on arusaam, et laps on loomupäraselt aktiivne, uudishimulik ja võimeline oma arengut suunama, kui talle on loodud selleks sobiv keskkond ning toetavad tingimused.

Väike Päike Montessori üksustes toetatakse iga lapse terviklikku arengut, lähtudes tema individuaalsest arengutempost, huvidest ja valmisolekust õppida. Õppimine toimub lapse aktiivse tegutsemise, avastamise, kordamise ja iseseisva harjutamise kaudu. Õpetaja ülesanne on luua keskkond, mis võimaldab lapsel kogeda eduelamusi, teha valikuid ning kujuneda iseseisvaks ja ennast juhtivaks õppijaks.

Montessori pedagoogika rakendamisel lähtutakse järgmistest aluspõhimõtetest:

- **Lapse individuaalsuse väärtustamine** – iga laps areneb omas tempos ning õpetaja lähtub õppimise kavandamisel lapse arengust, huvidest ja valmisolekust.
- **Austa last** – last koheldakse lugupidavalt ning usaldatakse tema võimet õppida, teha valikuid ja võtta eakohast vastutust.

- **Ettevalmistatud õpikeskkond** – keskkond on teadlikult kujundatud toetama lapse iseseisvat tegutsemist, valikute tegemist ja süvenemist.
- **Iseseisvus ja vastutus** – lapsele antakse võimalus teha valikuid, tegutseda iseseisvalt ning õppida oma kogemuste kaudu.
- **Õppimine läbi kogemuse** – uued teadmised ja oskused kujunevad eelkõige praktilise tegevuse, avastamise, kordamise ja aktiivse tegutsemise kaudu.
- **Vabadus vastutuse piires** – lapsel on võimalus valida tegevusi ja õppimisvahendeid kokkulepitud piirides, arvestades iseenda, teiste ja ümbritseva keskkonnaga.
- **Järjepidev vaatlus** – õpetaja jälgib lapse arengut, huvisid ja õppimisprotsessi, et pakkuda talle õigel ajal sobivaid väljakutseid ja õppimisvõimalusi.

Montessori pedagoogika toetab Väike Päike õppekavas kirjeldatud õppimise ja õpetamise põhimõtteid ning aitab kujundada õppimisrõõmu, iseseisvust, enesejuhtimisoskusi, vastutustunnet ja elukestva õppimise hoiakuid.

Lapse ja õpetaja roll Montessori pedagoogikas

Montessori pedagoogikas käsitletakse last aktiivse, uudishimuliku ja võimeka õppijana, kellel on loomulik soov uurida, avastada ja õppida. Lapsele antakse võimalus teha eakohaseid valikuid, tegutseda iseseisvalt ning liikuda õppimises edasi vastavalt oma arengule, huvidele ja valmisolekule. Iseseisvus kujuneb järk-järgult läbi igapäevaste tegevuste, vastutuse võtmise ja praktiliste kogemuste.

Õpetaja roll on luua lapse arengut toetav keskkond, märgata lapse individuaalseid vajadusi ning suunata õppimist viisil, mis toetab lapse iseseisvust, enesekindlust ja õppimisrõõmu. Õpetaja ei ole teadmiste edasiandja, vaid tähelepanelik vaatleja, juhendaja ja õppimise võimaldaja, kes toetab last õigel ajal ning sellisel määral, nagu laps seda vajab.

Montessori pedagoogikas on õpetaja töö oluliseks aluseks lapse järjepidev vaatlemine. Igapäevaste vaatluste põhjal saab õpetaja ülevaate lapse arengust, huvidest ja valmisolekust uute teadmiste ning oskuste omandamiseks. Vaatlustest lähtudes kavandab õpetaja lapsele sobivaid õppimisvõimalusi, tutvustab uusi õppematerjale ning toetab lapse personaalset õpiteekonda.

Lapse ja õpetaja vaheline suhe põhineb vastastikusel usaldusel, lugupidamisel ja koostööl. Õpetaja usaldab lapse võimet õppida ning julgustab teda katsetama, eksima, lahendusi leidma ja oma tegevuse eest vastutust võtma. Samal ajal loob õpetaja turvalise ja toetava keskkonna, kus laps tunneb end väärtustatuna ning julgeb tegutseda iseseisvalt.

Ettevalmistatud õpikeskkond

Montessori pedagoogikas on õpikeskkond õpetaja kõrval üks olulisemaid lapse arengu toetajaid. Ettevalmistatud õpikeskkond on kujundatud teadlikult nii, et see toetab lapse iseseisvust, keskendumisvõimet, valikute tegemist ning loomulikku õppimist. Keskkond kutsub last tegutsema, uurima, katsetama ja oma tegevust iseseisvalt juhtima. Õpikeskkond on turvaline, esteetiline, korrastatud ja lapse arengutasemele vastav. Mööbel, õppevahendid ja materjalid on lapsele kättesaadavad ning paigutatud kindlatele kohtadele, et toetada iseseisvat tegutsemist, korra hoidmist ja vastutuse kujunemist. Lapsel on võimalus valida endale sobiv tegevus ning töötada talle sobivas tempos.

Montessori õppevahendid on hoolikalt valitud ning toetavad konkreetsete teadmiste ja oskuste kujunemist läbi praktilise tegevuse. Materjalid võimaldavad lapsel õppida kogemuse kaudu, liikudes lihtsamalt keerulisemale ning konkreetselt abstraktsemale mõtlemisele. Õppevahendid toetavad lapse enesehindamist, võimaldades tal märgata ja parandada eksimusi iseseisvalt.

Õpetaja kujundab ja arendab õpikeskkonda järjepidevalt, lähtudes laste huvidest, arengust ja õppimisvajadustest. Keskkond ei ole staatiline, vaid muutub ja täieneb koos laste arenguga, pakkudes uusi väljakutseid ning võimalusi iseseisvaks õppimiseks. Õpikeskkonna kujundamisel peetakse oluliseks ka rahulikku tööõhkkonda, üksteisega arvestamist ning õppimist toetavaid kokkuleppeid. Laps õpib hoolitsema enda, kaaslaste, õppevahendite ja ümbritseva keskkonna eest, kujundades seeläbi vastutustunnet ja hoolivust.

Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus Montessori üksustes

Montessori pedagoogikas toimub õppimine eelkõige lapse iseseisva tegutsemise, avastamise ja praktiliste kogemuste kaudu. Lapsele luuakse võimalused valida tegevusi vastavalt oma huvidele, arengule ja valmisolekule, arvestades rühmas kokkulepitud põhimõtteid. Õpetaja toetab õppimist individuaalsete või väikese rühma **esitlustega**, mille käigus tutvustab lapsele uusi õppevahendeid, töövõtteid või mõisteid. Pärast esitlust on lapsel võimalus harjutada uut oskust iseseisvalt ning korrata tegevust nii palju, kui ta selle omandamiseks vajab. Selline õppimisviis toetab lapse keskendumist, enesekindlust ja sisemist motivatsiooni õppida.

Igapäevase õppe- ja kasvatustegevuse oluline osa on pikem katkematu töötsükkel, mis võimaldab lapsel süveneda, keskenduda ning tegutseda talle sobivas tempos. Selline töökorraldus toetab lapse keskendumisvõimet, iseseisvust, sihikindlust ja vastutustunnet ning annab võimaluse kogeda õppimisrõõmu ja eduelamusi. Õpetaja toetab lapse valikuid ning suunab teda vajaduse korral uute väljakutsete ja õppimisvõimaluste juurde, lähtudes lapse arengust ja järjepideva vaatluse käigus kogutud tähelepanekutest.

Õppimine toimub Montessori pedagoogikale omaste õppevaldkondade kaudu, mis moodustavad omavahel seotud terviku ning toetavad lapse personaalset õpiteekonda. **Praktilise elu** tegevused kujundavad lapse iseseisvust, liigutuste koordinatsiooni, keskendumisvõimet, korraharjumust ning igapäevaeluks vajalikke oskusi. **Sensoorika** valdkond aitab lapsel õppida meelte kaudu, märgata ümbritseva maailma omadusi ning luua seoseid oma kogemuste põhjal. **Keele**valdkonnas toetatakse lapse suhtlemisoskuse, sõnavara, lugemis- ja kirjutamise eeloskuste ning kirjaoskuse kujunemist. **Matemaatika** valdkonnas omandab laps matemaatilisi mõisteid ja seoseid praktilise tegutsemise ning Montessori õppevahendite abil. **Kultuuri** valdkond hõlmab looduse, geograafia, ajaloo, teaduse, kunsti ja muusika tundmaõppimist ning aitab lapsel mõista iseennast ja ümbritsevat maailma terviklikult. Montessori õppevaldkonnad ei ole käsitletavad eraldiseisvate õppeainetena, vaid lõimuvad loomulikult lapse igapäevastesse tegevustesse ja õppimiskogemustesse. Õpetaja kavandab õppimist paindlikult, lähtudes lapse arengust, huvidest ja valmisolekust ning toetades tema personaalset õpiteekonda. Montessori pedagoogika kaudu toetatakse Väike Päikese õppekavas kirjeldatud üld- ja tulevikuoskuste ning

valdkondlike oskuste kujunemist, aidates lapsel kasvada iseseisvaks, ennast juhtivaks, hoolivaks ja õppimisest rõõmu tundvaks inimeseks.

Koostöö perega Montessori pedagoogika rakendamisel

Montessori pedagoogika rakendamisel peetakse oluliseks usalduslikku ja järjepidevat koostööd perega. Koostöö eesmärk on kujundada ühine arusaam lapse arengust, iseseisvuse toetamisest ning õppimise põhimõtetest, et laps kogeks võimalikult järjepidevat toetust nii kodus kui ka alusharidusasutuses.
Koostöö toimub Väike Päike õppekavas kirjeldatud põhimõtetest lähtudes ning seda rikastatakse Montessori pedagoogika tutvustamise kaudu. Õpetaja jagab perega teadmisi Montessori õppimisviisist, õppevahendite kasutamisest ja lapse arengut toetavatest põhimõtetest ning väärtustab ka pere tähelepanekuid ja kogemusi lapse kohta.
Pere ja õpetaja tegutsevad partneritena, toetades lapse iseseisvust, vastutustunnet, õppimisrõõmu ja enesejuhtimisoskuste kujunemist. Ühise koostöö kaudu luuakse lapsele turvaline ja järjepidev arengukeskkond, mis toetab tema personaalset õpiteekonda.